

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՀԱՆՍՈՒՄԻՆ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ, ԴԵՄ ԴՆԵԼՈՎ ԻՍՐԱԵԼԵԱՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒՆ, ՎԵՐ ԱՌԻՆ ԻՍՐԱԵԼԵԱՆ «F-16» ԿՈՐԾԱՆԻՉ ՄԸ

Շաբաթ, 10 Փետրուարի առաւօտեան ժամը 6:30-ին, սուրիական հա- կաօդային պաշտպանական համակարգերը, դեմ դրին Սուրիոյ միջին (Հոմսի շրջան) եւ հարաւային (Դա- մասկոսի շրջան) շրջաննե- րուն մէջ զինուորական կեդ- րոններուն ուղղութեամբ իս- րայէլեան յարձակումներուն՝ ջախջախելով ու վար առնե- լով իսրայէլեան կործանիչ մը եւ ետ մղելով ուրիշներ։

Այս յարձակումները տե- ղի ունեցան, Սուրիական Բանակի Հրամանատարութիւնը ՏԱՀԵՇՆ նահանգի մատնած ըլլալու հաղորդագրութենէն ժամեր անց միայն։

Իսրայէլեան, լրատուամիջոցներ հաստատեցին, որ սուրիական օդուժը վար առած է իսրայէլեան «F-16» կործանիչ մը Պաղեստինի ճելիլ շրջանին մէջ, օդանաւորները ծանօթէն վիրաւորուած են։

ՄԵՐՏՍ. «ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԶԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՈՒՂՈՒՄԸ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐԸ ԶՊՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՀԻՄՆՈՒՄԸ ԵՆ»

Սուրիոյ Արտաքին Գործոց փոխնախարար դոկտ. Ֆայսալ Մըքտատ հաստատեց, որ Ուաշինկթըն մտահոգ է սուրիական բանակին յառաջխա- դացքով ու կը ջանայ ապատեղեկատուութիւն տարածել սուրիական կող- մը ամբաստանելով Դամասկոսի արեւելեան Դուբայի, Իտլիպի եւ այլ շրջ- ջաններու մէջ քիմիա- կան գէնք օգտագոր- ծելու յանցանքով։

Զորքեշաքթի, 14 Փետրուար 2018-ին, նախարարութեան կեդրոնէն ներս, Մըք- տատ լրագրողներուն դիմաց իր ընթերցած յայտարարութեամբ կոչ ուղղեց ՄԱԿ-ին եւ միջազգային ընկերութեան՝ հետաքննութիւն կատարելու ԱՄՆ-ի այն արարքներուն գծով, որոնք կը միտին սպառնալ Սուրիոյ տարածքային ամ- բողջականութեան ու քաղաքական անկախութեան, մարտավարութիւն մը, որ կը նպատակադրէ վտանգի ենթարկել ՄԱԿ-ի անդամ պետութեան մը գերիշխանութիւնը եւ քայքայել անոր ժողովուրդը, ինչ որ խոտոր կը համե- մատի միջազգային ապահովութիւնն ու խաղաղութիւնը պահպանելու կոչ- ուած ՄԱԿ-ի նպատակին եւ առաքելութեան։

Մըքտատ շեշտեց, որ մինչ օրս սուրիական կողմին քիմիական գէնքեր օգտագործած ըլլալուն շուրջ փաստեր չկան, եւ Սուրիոյ ուղղուած բոլոր մեղադրանքները գրադարտութիւններ են պարզապէս։

Մըքտատ աւելցնելով ըսաւ, թէ ինչ է ուրեմն քիմիական շէնքերու Կան- խարգիման Միջազգային Կազմակերպութեան առաքելութիւնը, ինչո՞ւ չի գործեր ան այս պարագային... Սա ենթադրել կու տայ, որ ՄԱԿ-ի ենթակա չարք մը կազմակերպութիւններուն վրայ եւս ճնշում կը բանեցուի։

ԱՐՄԵՆ ՈՒՄՏԱՄԵԱՆ. «ՎԱՐԿԱՆՇԱՅԻՆ ԸՆՏՐԱԿԱՐԳԸ ԶԻ ԿՐՆԱՐ ՊԱՏՃԱՌ ԴԱՌՆԱԼ «ՀՀԿ-ՀՅԴ» ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐԸ ԶԵՂԵԱԼ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵԼՈՒ»

Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի գրոյցներուն ըն- թացքին, ՀՀԴ խմբակցութեան ղեկավար Արմէն Ռուստամեան՝ պատաս- խանելով այն հարցումին, որ տեղին են այն դիտարկումները, թէ վարկանը- շային ընտրակարգի շուրջ ՀՀԿ-ի եւ ՀՀԴ-ի միջեւ տարաձայնութիւններ կան, եւ կարելի՞ է, որ անոնք պատճառ դառնան համախոհական գործընկերներու քաղա- քական ապահարգանքին՝ ըսաւ, որ Վար- կանշային ընտրակարգը չի կրնար պատ- ճառ դառնալ «ՀՀԿ-ՀՀԴ» համագործակ- ցութեան յուշագիրը չեղեալ յայտարարե- լու։ «Բանակցութիւններու փուլին խոցե- լի յայտարարութիւններ կ'ըլլան, բայց այս փուլին ես ձեռնպահ կը մնամ հաս- տատելէ, թէ ինչո՞ւ ՀՀԿ-ն կը պաշտպանէ վարկանշային ընտրակարգը։ Բայց վարկանշային ընտրակարգը նախապայման չէ եղած «ՀՀԿ-ՀՀԴ» համա- գործակցութեան յուշագիրին համար», ըսաւ Ռուստամեան՝ շեշտելով, որ բանակցութիւնները համագործակցութեան ամրապնդման կրնան ծառայել։

Արմէն Ռուստամեան շեշտեց, որ ՀՀԴ ունի համախոհութենէն բխող ծրա- գիրներ, որոնք պէտք է կենսի կոչել մինչեւ 2022 թուական, եւ պարտաւոր է իրականացնել զանոնք՝ յօգուտ ժողովուրդին։ Պատգամաւորը յիշեցուց, որ վարկանշային ընտրակարգի շուրջ տարաձայնութիւնը գոյութիւն ունի նաեւ մինչեւ ՀՀԴ-ի համախոհական գործընկեր ըլլալը, եւ անոր մասին իրենք բազմիցս հարց բարձրացուցած են։ «Անձամբ քննարկումներու ընթացքին առիթներ ունեցած եմ յայտնելու, որ այն կարգը, որ կ'առաջարկուի վար- կանշայինին համար, շեղում է համամասնական ընտրակարգի դասական պատկերացումներէ։ Հարցը գոյութիւն ունի նաեւ մինչ համախոհութեան ձեւաւորումը, հարցը օրակարգէն չենք հանած, անկախ անկէ՞ գիտէիք, որ ՀՀԿ-ն դեմ էր, սակայն պիտի շարունակենք պաշտպանել մեր մօտեցումը այդ ուղղութեամբ», ըսաւ ան եւ յայտնեց, որ հաւանական լուծումին հետ կապուած հարցը տակաւին քննարկելի է։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԵՉ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ ԼԱՐՈՒՄԸ Է

Դամասկոսի «Գանձասար» թղթակիցը յայտնեց, թէ զինեալ ահաբեկ- չական խմբաւորումներ մէկ շաբաթէ ի վեր կը հրթիռակոծեն Դամասկոսի Պապ Թումա, Ճարամանա եւ Զասսաա շրջանները, առանց խնայելու բնակ- չութիւնն ու հասարակական կառոյցները։

Կիրակի, 11 Փետրուարի յետմիջօրէին հըր- թիռ մը ինկած է Ազգ. Միացեալ վարժարանի հանրակառքին վրայ։ Հանրակառքը, որ ծառա- յութեան մէջ չէր, ամբողջովին ջախջախուած է։

Ապահովական նկատառումներով աշա- կերտութիւնը դպրոց չէ ժամանած, սակայն վարժարանը բաց կը պահէ իր դռները։

Շրջանի պատասխանատու մարմինները սահմանափակած են միութիւններու հանրա- յին ձեռնարկներն ու գործունեութիւնը՝ մինչեւ իրավիճակի բարելաւումը։

ՍԱՆԱ-ի համաձայն, արեւելեան Դուբայի մէջ կայք հաստատած զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումները, շարունակելով խախտել լարուածութեան մեղմացման գօտիներու համաձայնութիւնը, կը հրթիռակոծեն Դամասկոսի եւ անոր գիւ- դերու բնակելի շրջանները։ Այսօր, 3 հրթիռներ ինկած են Ճարամանա շրջ- ջանին մէջ, Նիւթական վնասներուն կողքին, զոհուած է քաղաքացի մը, վի- րաւորուած են ուրիշներ։ Հրթիռակոծուած է նաեւ Ապասիին հրապարակը եւ Տուէլիա շրջանը, որուն հետեւանքով վիրաւորուած են երեք քաղաքա- ցիներ։ Երէկ, Ումաուիին հրապարակի հրթիռակոծման հետեւանքով, հըր- դեհ մը բռնկած է տեղւոյն ելեկտրակայանին մէջ, եւ կայանը ծառայութենէ դուրս եկած է։ Սուրիական բանակը հակադարձելով հրթիռակոծած է ահա- բեկիչներուն կեդրոններն ու զինապահեստները։ Յիշենք, որ 22 Յուլիսին, սուրիական բանակը արեւելեան Դուբայի եւ Դամասկոսի կարգ մը գիւղե- րուն մէջ զինադադար յայտարարած էր, հաստատելով, որ զինադադարի խախտումին պարագային, բանակը վճռականօրէն պիտի հակադարձէ ահաբեկիչներու ռմբակոծումներուն։

Խմբագրական

ՄԱՄԵՏԵԱՐՈՎ ՄԵԿ ԱԶՔԸ ՓԱԿԱ՞Ծ ԿԸ ՔՆՆԷ ՀԱՐՅԵՐԸ

Երկուշաբթի 12 Փետրուարին, Ատրպեյճանի արտաքին գործոց Նախարար Էլմար Մամետեարով Պաքուի մէջ Վատիկանի պետութեան հետ կապերու քարտուղարին՝ Փօլ Ռիչըրտ Արքեպիսկոպոսին հետ հանդիպումի մը ընթացքին յայտարարած է, որ Հայաստանի իշխանութիւնը Արցախի տարածքը կը բնակեցնէ Սուրիայէն գաղթած հայերով:

Ըստ Մամետեարովի, «բռնագրաւուած» տարածքներու մէջ սուրիահայեր բնակեցնելու քաղաքականութիւնը եւ ժողովրդրդագրութիւնը Նպատակաւորաբար կերպով փոխելու փորձերը միջազգային իրաւունքի կոպիտ խախտումներ են:

Մամետեարով, ըստ երեւոյթի, տեղեակ չէ, որ Արցախ հաստատուած քանի մը սուրիահայ ընտանիքները Սուրիոյ յատկապէս այն շրջաններէն եկած են, որոնք սահմանակից են Թուրքիոյ, իսկ այդ շրջաններու սուրիացի բնակիչները՝ հայ թէ այլազգի, թիրախ դարձած էին թրքական սահմանէն Սուրիա խուժած ահաբեկիչներուն:

Մամետեարով արդեօ՞ք տեղեակ ալ չէր, որ, միջազգային եւ սուրիական լրատուամիջոցներուն իսկ հաստատումով, այդ ահաբեկչական խումբերուն մաս կը կազմէին ինչպէս թուրք, այնպէս ալ ատրպեյճանցի ահաբեկիչներ: Գաղտնիք մը չէր ասիկա: Սպանուած ահաբեկիչներուն լուսանկարներն ու անձնագիրները օրին ցուցադրուած ալ էին զանազան լրատուամիջոցներու կողմէ:

Ահաբեկչական այդ շարժումներուն զօրակցող երկիրներն էին, որոնք կը միտէին փոխել Սուրիոյ կարգ մը շրջաններու ժողովրդագրութիւնը՝ յանուն իրենց քաղաքական եւ ծաւալապաշտական ծրագիրներուն:

Հայատեացութիւնը, սակայն, այնքան իշխած է նման դեկաւարներու մտքին ու տրամաբանութեան, որ անոնք չտեսնելով իրենց իսկ երկրին կողմէ արհամարհուող միջազգային օրէնքները, զինադադարի ամենօրեայ խախտումները, մանաւանդ՝ ինքնորոշման իրաւունքի տէր Արցախի բնակչութեան ուղղուած ագրէիական սպառնալիքները, պատերազմէն մազապուրծ եղած ու իրենց պատմական հայրենիքի մէկ հատուածին մէջ ապաստան գտած քանի մը հայ ընտանիքները քաղաքական հաշուարկներու առարկայ կը դարձնեն:

Հայատեացութեան հերթական դրսեւորում մըն է սա՝ պատերազմի արհաւիրքը ապրողներուն իսկ նկատմամբ:

Դրսեւորում մը, որ մեզ կը յիշեցնէ ագրէիներուն բարբարոսութիւնները Սումկայիթի մէջ, Թալիշի մէջ:

Եւ այսպիսի դրսեւորումներուն շեշտադրումները, անպատժելիութեան ու միջազգային ընտանիքի անվճռական քայլերուն արդիւնքով, յաճախակիօրէն կը յայտնուին Ատրպեյճանի ղեկավար դէմքերուն մօտ:

«Գ.»

-Ռուսիոյ Արտաքին Գործոց Նախարար Սերկեյ Լաւրով հաստատեց, որ Յունուարի աւարտին տեղի ունեցած Սոչիի միջսուրիական ազգային բանակցութեան խորհրդածողովը պատմութեան մէջ պիտի արձանագրուի որպէս Սուրիոյ անվտանգութիւնը վերականգնող կարեւոր քայլ:

Յիշենք, որ Սոչիի միջսուրիական բանակցութեան խորհրդածողովին մասնակիցները եզրափակիչ յայտարարութեան մէջ շեշտը դրած էին Սուրիոյ ինքնիշխանութեան, անկախութեան, տարածքային ամբողջականութեան պահպանման վրայ եւ անգամ մը եւս հաստատած էին, որ Սուրիոյ ապագան միայն ի՞ր ժողովուրդը կ'որոշագծէ:

Միւս կողմէն, Ղազախստանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան տեղեկատուութեան եւ մամուլի գրասենեակը վկայակոչեց Լաւրովի Նամակը իր ղազախցի պաշտօնակից Խայրաթ Ապտըլ Ռահմանովին, ուր Լաւրով կ'ըսէր «Բարձր կը գնահատենք Ղազախստանի Ներդրումը Սուրիոյ խաղաղութեան վերականգնումին Նպաստող գործընթացներուն», վստահեցընելով, որ Ասթանայի շրջագիծէն ներս Ղազախստանի եւ Ռուսիոյ համագործակցութիւնը արդիւնաւետ պիտի ըլլայ:

-Չորեքշաբթի, 14 Փետրուար 2018-ին, թունուսեան անվտանգութեան ուժերը երեւան բերին ցանց մը, որ կը դիւրացնէր խումբ մը ահաբեկիչ կիներու հոսքը դէպի Սուրիա:

Թունուսեան լրատուամիջոցներ վկայակոչելով Թունուսի Ներքին Գործոց Նախարարութեան յայտարարութիւնը աւելցուցին. «Յիշեալ ցանցը տարածուած է Թունուսի մայրաքաղաքին, Սաֆաքէսի, Քայրաուանի եւ Սուսայի մէջ: Անոր 40 անդամները, 22-էն 29 տարեկան, ձերբակալուեցան Քայրաուանի մէջ»:

Նախարարութիւնը յայտնած էր նաեւ, որ յիշեալ ցանցին մաս կազմող բոլոր անդամները քրեական պատիժի պիտի ենթարկուին:

Նախապէս լրատուամիջոցներ հաղորդեցին, որ Նախորդ 7 տարիներուն ընթացքին, 8000 թունուսցիներ մաս կազմած էին Սուրիոյ մէջ զինեալ ահաբեկչական խմբաւորումներուն: Անոնցմէ ոմանք ձերբակալուած էին իրենց երկիրը վերադարձած պահուն, մինչ տասնեակ անդամներ սպանուած էին Սուրիոյ մէջ:

-Թրքական ուժերը մինչ օրս կը շարունակեն իրենց յարձակումները Աֆրինի եւ անոր յարակից Հալէպի հիւսիսային գիւղերուն վրայ:

Տեղական աղբիւրներ ՍԱՆԱ-ին յայտնեցին, որ 14 Փետրուարին, թրքական ուժեր իրթոնակոծեցին Աֆրինի բնակելի շրջանները, 2 քաղաքացիներ վիրաւորուեցան, որոնցմէ մէկը 8 տարեկան մանուկ մըն էր:

Աղբիւրները հաստատեցին, որ թրքական ուժերուն անորոշ ուղղութիւններով կատարած ռմբակոծումներուն հետեւանքով, Աֆրինի հողագործները չեն կրնար ուղղուիլ իրենց արտերը՝ աշխատելու, հետեւաբար գիւղատնտեսութեան հատուածը մեծ վնասներ կը կրէ եւ այս մէկը յառաջիկայ ամիսներուն ժխտական ազդեցութիւն կրնայ ունենալ տարեկան բերքահաւաքին վրայ:

Յիշենք, որ երեքշաբթի, 13 Փետրուար 2018-ին, թրքական ուժերը իրթոնակոծեցին Աֆրինի բնակչութիւնը, Աֆրինի գլխաւոր հիւանդանոցը, ճէնտերէսի գիւղերն ու գիւղաքաղաքները: Նիւթական ահաւոր վնասներու կողքին, զոհուեցան 3 քաղաքացիներ, վիրաւորուեցան՝ 4:

-Շաբաթ, 10 Փետրուարին Հալէպի հիւսիսային շրջանի Աֆրին քաղաքը զնդակոծող թրքական զինուորական ուղղաթիռ մը վար առնուեցաւ: Ուղղաթիռին անձնակազ մը սպաննուեցաւ:

Տեղական աղբիւրներ յայտնեցին, որ ուղղաթիռը կը զնդակոծէր Աֆրինի Ռաճօ շրջանի բնակչութիւնը, երբ տեղւոյն ժողովրդային ինքնապաշտպանական ուժերը վար առին զայն:

Թրքական աղբիւրներ եւս հաստատեցին Աֆրինի մէջ թրքական զինուորական ուղղաթիռի մը ջախջախումը եւ անձնակազ միւս սպաննութիւնը:

Աւելցնենք, որ 20 Յունուարէն ի վեր Աֆրինի ուղղութեամբ թրքական յարձակումներուն հետեւանքով զոհուեցան եւ վիրաւորուեցան աւելի քան 500 քաղաքացիներ, քանդուեցան բազմաթիւ բնակարաններ եւ հասարակական կառոյցներ:

Լուրեր Հայաշխարհին

ԱՐՁԱԽԵԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐԺՈՒՄԻՆ 30-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ ՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՄԸ

«Արցախփրես».- 13 Փետրուարին, Արցախեան ազատագրական շարժումին 30-ամեակին առիթով Ստեփանակերտի մէջ կազմակերպուած է տօնական երթ եւ հանրահաւաք: Երթին մասնակիցները պաստառներով, դրօշներով, կոչերով, «Միացում» վանկարկելով մայրաքաղաքի կեդրոնական փողոցներէն ուղղուած են դէպի Ստեփանակերտի Վերածնունդի հրապարակ, ուր տեղի ունեցած է Ղարաբաղեան շարժումին 30-ամեակին նուիրուած տօնական ձեռնարկ:

Հանրահաւաքին օրհնութեան խօսք արտասանած է Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ Արցախի Թեմի Առաջնորդ Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեան:

Ձեռնարկի ընթացքին ցուցադրուած են Ղարաբաղեան շարժումին մասին պատմող փաստավաւերագրական տեսանկիւներ:

Հանրահաւաքին Արցախեան շարժումին 30-րդ տարեդարձին առիթով հանդէս եկած է նաեւ Արցախի Հանրապետութեան Նախագահ Բակօ Սահակեան՝ ըսելով, որ 1988 թուականը բեկումնային եղած է հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ:

«Երեք տասնամեակ առաջ այս օրերուն համայն հայութիւնը համախմբուեցաւ, դարձաւ մէկ բռունցք՝ ամբողջ աշխարհին ազդարարելով սեփական բնօրրանին մէջ ազատ ու անվտանգ ապրելու համար մաքառելու իր պատրաստակամութեան մասին: Համաժողովրդական այս պոռթկումը մարտահրաւեր էր բռնատիրութեան, հալածանքներուն, մարդու իրաւունքներու խախտումներուն, բոլոր այն արհաւիրքներուն, որոնց մէջէն անցած է մեր ժողովուրդը իր բազմադարեայ պատմութեան ընթացքին: Եւ այս շարժումին պատկեր դարձաւ հայոց անկախ պետականութեան վերականգնումը: Այս գոյապայքարին մէջ, դժբախտաբար, մենք ունեցանք նաեւ անդառնալի կորուստներ: Հայրենիքի պաշտպանութեան սուրբ գործին իրենց կենսքը նուիրաբերած են մեր ժողովուրդի լաւագոյն զաւակները: Անոնք զոհ չեն, անոնք մարտիրոսացած հերոսներ են, որոնք անմահացան եւ կը շարունակեն իրականացնել հայրենիքի պաշտպանութեան իրենց սուրբ առաքելութիւնը՝ ոգեշնչելով եւ պարտաւորեցնելով՝ անմնացորդ ծառայել հայրենիքին, աշխատիլ ի փառս անոր զարգացումին ու զօրացումին: Այս բոլոր տարիներուն ընթացքին մենք մշտապէս զգացած ենք Մայր Հայաստանի յատուկ հոգատարութիւնը Արցախի նկատմամբ: Անհնար է պատկերացնել մեր ձեռքբերումներն ու յաղթանակները առանց Հայաստանի Հանրապետութեան գործունէ եւ անմիջական մասնակցութեան: Այսօր ալ միասին կը լուծենք մեծ ու պատասխանատու հարցեր: Բոլորս հաստատակամ ենք եւ կարելին կ'ընենք, որպէսզի վաղուան օրը ըլլայ յուսալի, մեր հայրենիքը՝ աւելի հզօր ու բարեկեցիկ: Հակառակորդը միշտ պետք է գիտնայ, որ մեզի հետ ոյժի լեզուով խօսիլը դատապարտուած է ծախողութեան: Մեր ժողովուրդը, մեր բանակը եւ ողջ հայութիւնը որեւէ մէկ պահուն արժանի հակահարուած կու տան մեր ազատութեան ու անվտանգութեան սպառնացող իւրաքանչիւր ոտնձգութեան», ըսած է Նախագահը:

Ղարաբաղեան շարժումի առաջամարտիկներէն Համլէթ Գրիգորեան

իր ելոյթին մէջ յայտնած է, որ Ղարաբաղեան շարժումի 30-ամեակը համահայկական փառապանծ տօն է: «Վերոյիշենք անոնց, որոնք 20-րդ դարուն հայկական հիմնահարցը անթելուած չեն ձգած եւ քայլ առ քայլ մօտեցուցած են մեր հիմնաւորը երկրամասի անկախութեան: Փաստ է, որ մեր հանրապետութիւնը տակաւին չ'է ճանչցուած, բայց փաստ է նաեւ, որ միջազգային ոչ մէկ ատենան առայսօր կասկած ունի մեր հանրապետութեան օրինականութեան մասին: Մենք՝ Արցախեան ազատամարտի տարեց վկաներս, կը հպարտանանք 1980-90-ական թուականներու սերունդով եւ կը յորդորենք երիտասարդները, որ մեր յաջողութիւններու կրկնապատկողը ըլլան, քանի որ երկար ճանապարհ ունինք անցնելու: Արցախը Մայր Հայաստանին վերամիաւորելու սուրբ գործին մէջ եւ իրականացնելու 30 տարի առաջ հայ ժողովուրդի սրտէն ծնած՝ «Մէկ ազգ, մէկ հայրենիք ու մէկ պետութիւն» կարգախօսը», ըսած է Հ. Գրիգորեան:

Ղարաբաղեան շարժումի մասնակից, Արցախի հերոս Ժաննա Գալստեան, վերոյիշելով 1988-ի հանրահաւաքը, ըսած է. «Այն ատեն մենք ճշդուած էինք: 1988-ին մեզ մէջ իւրաքանչիւրը իրապարակ դուրս եկած է մէկ պարզ նպատակով՝ շրջել հայոց պատմութեան վերջին 100-ամեակի շեղուած անկիւնը: Դուրս եկած էր գիտակցելով, որ ինքը հզօր կայսրութեան պատժիչ մեքենայի անիւներու տակ կրնար մնալ: Իսկ այսօր, բարեբախտաբար, մեզ

կը պաշտպանէ հայոց հզօր բանակը: Այսօր մենք հաւաքուած ենք այստեղ ոչ միայն յարգանքի տուրք մատուցելու Ղարաբաղեան շարժումի առաջամարտիկներուն, այլեւ ազդարարելու պայքարի նոր փուլ, որ կը կոչուի զարգացումի փուլ: 30 տարի անց մենք պետք է 1988-ի դասերը քա-

ղենք, իսկ մեր ամենամեծ դասը Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիասնութիւնն է, իսկ երկրորդ դասը՝ հետեւողական ըլլալը եւ երրորդը՝ մեր յուսք միայն մեր վրայ դնելը: Միայն այն ատեն է, որ յաղթանակները անխուսափելի կ'ըլլան: Մենք կը տեսնենք, որ մեր թշնամին չ'է փոխած իր գործելակերպը, ձեռագիրը եւ նոյնը մնացած է առայսօր: Կեցցէ՛ հայ ժողովուրդը, հայոց բանակը եւ այն ժողովուրդը, որ պիտի ապրի ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստանի մէջ»:

Հանրահաւաքի ընթացքին, տեսակապի միջոցով Ղարաբաղեան շարժումի 30-ամեակի առիթով իրենց շնորհաւորական ուղերձները յղած են նաեւ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Ֆրանսայի, Մեծն Բրիտանիոյ, ԱՄՆ-ի, Եւրոպական Խորհրդարանի քաղաքական ուժերու ներկայացուցիչներն ու մշակութային յայտնի գործիչներ:

Աւարտին հնչած են ազգային երգեր, պարեղանակներ՝ Վերածնունդի հրապարակը վերածելով ազգային մեծ տօնախմբութեան հարթակի: Հանրահաւաքին ներկայ էին Արցախի Հանրապետութեան երկրորդ Նախագահ Արկաղի Դուկասեան, ԱՀ Ազգային Ժողովի Նախագահ Աշոտ Դուլեան, ԱՀ պետնախարար Արայիկ Յարութիւնեան, ԱԺ պատգամաւորներ, Արցախեան շարժումի առաջամարտիկներ եւ անոնց գործը այսօր շարունակող երիտասարդներ, հիւրեր եւ այլք:

Մասնագիտիկ դաստիարակչական յանձնախումբը Կազմակերպած է
«ԿԱՆԱՆՑ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ ԱՄԻՍ»
 խորագրով շարք մը դասախօսութիւններ

- **Ուրբաթ 16 Փետրուար**
«Մաշկի եւ Դէմքի Խնամք»
Դասախօս Բժշկ. Թամար Բարսեղեան Սարգիս
- **Ուրբաթ 23 Փետրուար**
«Հայ Կնոջ Դերը Միութենական Կեանքին Մէջ»
Դասախօս Տիկ. Զարմիկ Պողիկեան
- **Ուրբաթ 2 Մարտ**
«Յիսունը Անկիւնադարձային Տարիք»
Դասախօս Տիկ. Թելլօ Խաչատուրեան

Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան կէսօրէ ետք ժամը 4:00 – ին Ա.Մ.Ժ.Տ. Լեւոն Շանթ սրահէն ներս:

Նախաձեռնութեամբ
ՍՕ ԽԱԶԻ ՇՐՃ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
Կազմակերպութեամբ՝
Շրջ. Դաստիարակչական Յանձնախումբին
Գործակցութեամբ
Բերիոյ Հայոց Թեմի Կրօնական Ժողովին

ԾԻՍԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐՈՒ
ԴԱՍԱԽՕՍԱՇԱՐՔ

Երկուշաբթի օրերը 19, 26, Փետր. 5, 12 Մարտ 2018-ի առաւօտեան Արեւագալի ժամերգութենէն ետք՝ ժամը 10:30-ին, Արամ Մանուկեան Ժողովրդային Տան «Լեւոն Շանթ» սրահէն ներս:

ԺԻՐԱՅՐ ԲԷԻՍԵԱՆ. «ՍՈՒՐԻԱՆ ՔԱՅՔԱՅԵԼՈՒ ՆԱՄԱՐ ՆԿՐՏՈՂ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁԱՆ ՎԵՐՋԱԴԵՍ, ՈՐ ՍՈՒՐԻԱ ՆԵՐՔԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ՎՐԱՅ, ԱՆԱԲԵԿԻՉՆԵՐՈՒՆ ԴԵՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՄՂԵԼՈՎ ՆԱՆԴԵՐԶ, ԶԷ ՏԿԱՐԱՅԱԾ ԵՒ Ի ՎԻՃԱԿԻ Է ԱՐՏԱՔԻՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԵՒՄ ՆԱԿԱԴԱՐՁԵԼՈՒ»

Երեքշաբթի, 29 Յունուար 2018-ին, ռուսական Սոչի քաղաքին մեջ ընթացք առաւ միջսուրիական ազգային բանակցութիւններու խորհրդաժողովը, որուն մասնակցեցեցան սուրիական ընկերութեան գանազան հատուածներէ աւելի քան 1511 հրաւիրեալներ, ներառեալ հայեր:

Խորհրդաժողովին մասնակցած էին նաեւ Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխաններ ղոկտ. Նորա Արիսեան եւ Ժիրայր Րէիսեան:

Այս առիթով «Գանձասար» գրուցեց Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխան Ժիրայր Րէիսեանի հետ:

Անդրադառնալով սուրիական տագնապի լուծման մէջ Սոչիի միջսուրիական ազգ. բանակցութիւններու խորհրդաժողովին անկիւնադարձային նշանակութեան Րէիսեան ըսաւ. «Սոչիի ժողովը անկիւնադարձ մըն էր սուրիական տագնապի լուծման ուղիին վրայ, նախ որովհետեւ ան առաջին լուրջ հանդիպումն էր, ուր համախմբուած էին Սուրիոյ ժողովուրդին բաղկացուցիչները՝ իրենց միութենական, արհեստակցական, գաղափարական, կրօնական թէ այլեայլ բոլոր շերտաւորումներով: Շուրջ 1600 մարդ կը մասնակցէր այդ ժողովին, հետեւաբար ժողովը, նախ միջսուրիական բանակցութեան ամենամեծ համախմբումն էր, իսկ երկրորդ՝ համախմբումը Սթեֆան տի Միսթուրայի ներկայութեամբ կը վայելէր նաեւ ՄԱԿ-ի հովանաւորութիւնը:

«Սոչիի ժընեւի ժողովը հաւասարակշռող խորհրդաժողով մըն էր, որ բացուեցաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լաւրովի ելոյթով. ան իր խօսքը արտասանեց նախագահ Փութինի անունով, այսինքն՝ Ռուսիա ժողովին բերաւ իր պետական ծանրութիւնը եւ խօսքը: Բացման խօսքը Լաւրով ներկայացուց նախագահ Փութինի անունով: Ժողովին, նոյն սրահին մէջ, նոյն բեմին վրայ, ներկայ էին նաեւ ընդդիմադիր դէմքեր, ինչպէս Ահմատ Ճարպա, տոքթ. Զայսամ Մաննաա, Զատրի Ճամիլ եւ Ռանտա Զասսիս: Ծիշը է որ Սեւտական Արաբիոյ հովանիին տակ գործող ահաբեկչական խմբակներէն ներկայացուցիչներ չմասնակցեցան, սակայն այն որ երկխօսութեան ձեռք երկարեց, հազար բարով դիմաւորուեցաւ: Թուրքիոյ կողմէ հովանաւորուած խմբակները, հակառակ որ միջեւ օդակայան հասած էին, վերադարձան՝ իրենց յատուկ պատճառաբանութիւններով: Պատճառաբանութիւն կ'ըսեմ, նկատի առած որ նման խորհրդաժողովներու նախապատրաստական աշխատանքներու ընթացքին իսկ ամեն մանրամասնութիւն փոխանցուած կ'ըլլայ մասնակից բոլոր կողմերուն, եւ պատուաբեր չէր այն մօտեցումը, որովհետեւ իրենց չմասնակցելով թրքական ներկայացուցչութեան տուին իրենց մասնակցութեան իրաւունքը, ձեռով մը, զանոնք իրենց ներկայացուցիչները կարգեցին: Այս ժողովը կարելի էր նաեւ այն առումով, որ օրա-

կարգի նիւթերէն մէկն ալ Սուրիոյ սահմանադրութեան հարցն էր: Կային սահմանադրութեան փոփոխութեան մասին խօսողներ, բայց մեծամասնութիւնը այն կարծիքը ներկայացուց, որ եթէ սահմանադրութեան շուրջ առաջադրանքներ կան կարելի է քննարկել զանոնք, սակայն կարելի չէ սահմանադրութիւնը իր ամբողջութեան մէջ փոփոխութեան ենթարկել՝ կարգ մը հարցերու լուծման համար: Ամեն պարագայի, ժողովը իր ընդհանուր ընթացքին մէջ դրական էր, ասարտին կազմուեցաւ նաեւ 150 հոգի նոց յանձնախումբ մը, որուն 50-ը ընդդիմադիր կողմերէ, իսկ 100-ը երկ-

րի ժողովորդական համախմբումէն ճշդուեցաւ: Յանձնախումբը բնականաբար հանդիպումներ ունենալով պիտի սերտէ ու քննարկէ սահմանադրութեան կարգ մը կետերու փոփոխութեան առաջարկները՝ միշտ նկատի ունենալով, որ սուրիացիին իրաւունքն է իր ապագան որոշել եւ իր երկրին սահմանադրութեան մէջ իր պատկերացումները ներառել՝ առանց արտաքին թէլադրանքներու: Այստեղ կարելի է արձանագրել նաեւ, որ նման փոփոխութիւններ տեղի կ'ունենան Սուրիոյ հողին վրայ եւ ոչ թէ Սուրիայէն դուրս, արտաքին ազդեցութիւններու լոյսին տակ: Ժողովի ընթացքին յատկանշական էր նաեւ Սուրիոյ իրաւունքի հաստատումը Ճոլանի, Լիուա Իսքէստերունի եւ Անթաքիոյ իր հողերուն տիրութեան: Այդ մէկը անուղղակիօրէն կ'արտացոլար ժողովէն բխած հաղորդագրութեան մէջ, ուր կը յիշուէր Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութեան գաղափարը: Զետեւաբար ժողովը, իր բազմաթիւ դրական կողմերով, սուրիացիներու մէկտեղումով եւ մանաւանդ սուրիական քայլերով փակուելով, ունեցաւ զուտ սուրիական բնոյթ: Այլ խօսքով՝ սուրիացիներու երկխօսութիւնն էր որ ամրագրուեցաւ՝ ՄԱԿ-ի հովանաւորութեամբ, Ռուսիոյ շնորհակալ նախաձեռնութեամբ ու բծախնդիր կազմակերպութեամբ:

Երբ պրն. Րէիսեանին հարցուցինք, թէ Իսրայէլի վերջին յարձակումներուն եւ սուրիական բանակին յառաջխաղացքին ու Սոչիի գարգումներուն միջեւ առնչութիւն մը կը տեսնէ՞ք: Անպատասխանեց ըսելով.

«Այսպէս կոչուած «սուրիական տագնապ»ը, սուրիական ըլլալէ առաջ իր իսկութեան մէջ գերապ-

տութիւններու շահերու խաչմերուկին ծնած տագնապ է, որուն թատերաբեմը դարձած է Սուրիան: Այսօր բացայայտ է այլեւս այս իրողութիւնը, իսկ այդ շահերուն բախումին հիմնական գրգռիչը, եւ իրավիճակի լարուածութիւնը պահելու ձգտող զլխաւոր ոյժը միշտ եղած է «Իսրայէլ»ը, որուն համար, բոլորին շահերուն ետին, կայ իր հիմնական շահը, որուն իրականացման համար Սուրիա իր ազգային աննկուն կեցուածքներէն ետ քայլ պետք է կատարէ: Իսկ Սուրիան ազգային սկզբունքներուն կառչած երկիր է, հետեւաբար Սուրիան պետք էր ծուկիքերէ: «Իսրայէլ»ի այս նպատակը կը հա-

մընկներ նաեւ գերապետութիւններու շահերուն: Անոնց համար հիմնական հարցը ոչ մէր երկրի վսեմաշուք նախագահին անձն էր, ոչ ալ այս կամ այն դէմքերն էին, այլ՝ Սուրիոյ հեղինակութիւնը, խօսքը, տնտեսական, քաղաքական, գիտնորական ոյժը: Զետեւաբար անոնք կը ձգտէին քանդել Սուրիոյ կարողականութիւնը բոլոր ոլորտներէն ներս: Իսրայէլի հիմնական նպատակը այդ է, երբ այդ նպատակը իրականանայ, Սուրիա, որ արաբական աշխարհին մէջ ազգային կեցուածքներու, յատկապէս Պաղեստինեան հարցին գծով, յառաջամարտիկն է, իր ներքին հարցերով պիտի զբաղի շարունակ ու աստիճանաբար տկարանայ: Լուրերու ընթացքին եթէ հետեւինք, պիտի տեսնենք, որ հոն ուր սուրիական բանակը որոշ յաջողութիւններ կ'արձանագրէ, անոնց անպայմանօրէն կը յաջորդէ հրեական ոտնձգութիւն մը, որպէսզի ճակատումը տեղէ տեղ փոխադրելով զբաղենք երկրի դեկավարութիւնը ու անել կացութեան մատնէ երկիրը: Այս առումով, ճիշդ էր, երբեք գարմանալի չէ առնչութիւնը Սոչիի ժողովին ու Աֆրիկի դէմ թրքական ոտնձգութիւններուն եւ իսրայէլեան յարձակումներուն: Զմոռնանք որ Թուրքիա եւ «Իսրայէլ» փոխադարձ շահեր հետապնդող գործակիցներն են: Զրեան փորձ մը ըրաւ թէեւ, սակայն ի տարբերութիւն նախորդներուն, այս անգամ գիտնորական առումով անակնկալի առջեւ գտնուեցաւ: Սուրիական օդային պաշտպանողական համակարգին կողմէ հրեական կործանիչին ջախջախումը այդքան ալ պարզ գործողութիւն մը չէր: Ֆիթլ ուսումնասիրական կեդրոնի վերլուծաբանը կը յայտնէր, որ սա հրեական առաջինը

կործանիչը չէր հաւանաբար, որ կը ջախջախուէր պատերազմի եօթ տարիներուն, սակայն այս մէկը Զալիլիոյ մօտ ինկաւ, եւ տեսանելի էր բոլորին: Այլ հարց, թէ սուրիական օդուժը յաջողեցաւ ճեղքել թշնամիին օդային տարածքը եւ հասնիլ միջեւ Զալիլիա՝ առանց դիմադրութեան: Սուրիական իրթիքը Պաղեստինի գրաւեալ հողերուն վրայ աւելի քան 60 քիլոմէթր ճամբայ կտրեց, իսկ հրեական իրթիքները հակազդելու առիթ չունեցան: Սա ինքնին ամենաուշագրաւ կետերէն մէկն է. հրեան անդադարձաւ, որ Սուրիան ներքին ճակատի վրայ ահաբեկիչներուն դէմ պատերազմ մղելով հանդերձ, չէ տկարացած, եւ ի վիճակի է արտաքին յարձակումներուն ալ հակադարձելու՝ սպառնալով Նոյնիսկ «Իսրայէլ»ի բնակչութեան, իր իսկ ապրած վայրին մէջ: Սա ինքնին անկիւնադարձ է գիտնորական ներկայ համապատկերին մէջ:

«Ժողովէն մեր վերադարձին, Սուրիոյ խորհրդարանը ողջունեց Սոչիի խորհրդաժողովը, բարձրօրէն գնահատեց Ռուսիոյ Դաշնակցային Զանրապետութեան ճիգերը, իսկ վերջերս, խստիւ դատապարտեց իսրայէլեան սանձարձակութիւնները եւ Թուրքիոյ ապօրինի ներկայութիւնն ու ոտնձգութիւնները սուրիական հողերուն վրայ, որոնք Թուրքիոյ ծաւալապաշտական նկրտումները ի յայտ կը բերեն»:

Անդրադառնալով Սոչիի խորհրդաժողովին հայութեան մասնակցութեան ու ակնկալութիւններուն, Րէիսեան դիտել տուաւ.

«Մօտաւորապէս 14 հայեր, որպէս Սուրիոյ ժողովուրդի բաղկացուցիչ տարրեր, մասնակցութիւն բերին ժողովին: Ծիշը է որ անոնք կը ներկայացնէին ժողովուրդի գանազան շերտերը, ի վերջոյ, սակայն, հայկական պատկառելի ներկայութիւն մը կար այդ ժողովին:

Հայութիւնը կամ սուրիահայութիւնը անկասկած կ'ողջունէ Սոչիի միջսուրիական խորհրդաժողովը, որուն հիմնական նպատակն է վերջ տալ Սուրիոյ ժողովուրդի տագնապին եւ երկրէն ներս խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը վերահաստատել: Մեզի համար ողջունելի է որեւէ լուծում, որ հիմնուած կ'ըլլայ քաղաքական երկխօսութեան վրայ: Տագնապի լուծման հիմնական առանցքը Սուրիոյ հողային ամբողջականութիւնը եւ ժողովուրդի միասնականութիւնն է, որոնք ոչ մէկ ձեռով քննարկումի ենթակայ կրնան ըլլալ: Մեզի համար սուրիական քաղաքացիութիւնը պատիւ է, որովհետեւ Սուրիան երկիրն է մշակոյթներու, քաղաքակրթութեան: Սուրիան նաեւ եղած է կրօններու խաղաղ գոյակցութեան երկիր: Երկրի օրէնքն ու սահմանադրութիւնը կը մասնամէն պատկանելիութեն վեր ու գերակշիռ: Ի վերջոյ, կը հաւատանք, որ Սուրիան ժողովորդավար երկիր է՝ հեռու համայնքային նեղ մօտեցումներէ: Անոր բոլոր քաղաքացիները հաւասար են օրէնքի առջեւ»:

**Ստորել կը ներկայացնենք
Գեմարիմի մեջ կայացած ԴՅԴ օր-
ուան հանդիսութեան ընթացքին
բանախօս Ժան Դալլանդեանի խօսքը:**

ԴՅԴ «Մեր օրուան» տօնակա-
տարութիւնը պատեհ առիթ է, որ
դաշնակցական ընտանիքը արժեու-
րէ ներկան, ուրուագծէ դիմակալե-
լիք մարտահրաւերներու բնոյթն ու
առաջադրէ անոնց լուծումները:

Իրագործումները՝ անպայմա-
նօրէն մեզ կը խրախուսեն, կը գօ-
տեպնդեն: Աւելին՝ մեզ յաւելեալ
յանձնառութիւններու տակ կը դնեն,
ա՛լ աւելի բծախնդրութեամբ ու հե-
տեւողականութեամբ, մեր հանրա-
յին-ազգային ծառայութիւնները
մատուցելու եւ դիմակալելու ապա-
գայ գերխնդիրները: Մենք երբե՛ք
նուաճումներու ու արձանագրուած
յաղթանակներու դիւրիճ բոյրով գի-
նովնալ չենք գիտեր: Այդ եղանակը՝
Դաշնակցութեան համար անարհի
վարքագիծ է՝ մեր յաջողութիւննե-
րը համարելով հայ ժողովուրդին
արգասիքը, մեր նուաճումները նկա-
տելով մեզ շրջապատող անհամար
համակիր գանգուածին, ոչ թէ սոսկ
Դաշնակցութեան ձեռքբերումները:
Իսկ նուազ եցնելու համար մեր տա-
ւանումներն ու թերութիւնները, պի-
տի տանք խոստում՝ գանոնք ուղղե-
լու դաշնակցականի կենդանի գործով:

Այս ժամանակահատուածին
մենք ականատես եղանք Դաշնակ-
ցութեան բազմաշերտ գործունեու-
թեան, այսպէս.

Քառօրեայ պատերազմը բա-
ցայայտելով մէկտեղ ռազմական
որոշ թերութիւններ, եկաւ եւ ամ-
րագրեց ազգ-բանակ առաջադրան-
քը, եւ կարելորեց սեփական ուժե-
րով ապահովելու ազգային անվը-
տանգութիւնը, հաշուի առնելով մեր
փոքրաթիւ ազգ ըլլալու հանգաման-
քը եւ երկրի աշխարհաքաղաքա-
կան տարածքն ու գայն պաշտպա-
նելու կարելիութիւնները:

Դաշնակցութիւնը այս թեմայով
հարուստ իր պատմական փորձովը,
սկսած իր հիմնադրութեան օրէն,
ազգ-բանակ զուգորդման լաւագոյն
օրինակներով հարստացուցած է
ռազմա-քաղաքական մեր դաշտը:
Այսօր ե՛ւս Դաշնակցութիւնը իր Ար-
ցախեան ազտագրական պայքարի
փորձառու մարտիկներովը՝ չուշա-
ցաւ անսալու ահագանգային ժամե-
րու կոչին, եւ հարիւրներով, պապի-
կով, հայրով ու զաւակով, եկաւ լրացը-
նելու ազգային բանակին շարքերը:

Այսօր, ա՛լ աւելի իրամայական
դարձած է համակարգումի անհրա-
ժեշտութիւնը՝ կառավարման մար-
միներու, բանակի իրամանատա-
րութեան եւ քաղաքացիական ու
հասարակական միաւորներու մի-
ջեւ, մանաւանդ երբ հայրենիքի
պաշտպանութեան օրհասական
պահը հասնի:

Հայրենիքի պաշտպանութեան
գործը միայն բանակային միաւոր-
ներուն վերապահուած չէ: Այդ մէկը
պարտականութիւնն է եւ պարտա-
ւորութիւնը ազգային բոլոր շերտա-
ւորումներուն, ի Հայաստան աշ-
խարհի եւ ի սփիւռս աշխարհի:

Եւ ահա, կը լսենք ու կը տես-
նենք, որ դաշնակցական պահես-
տագօրքի նոր կազմաւորուած գու-

ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊՐՈՒՄ Է, ՇՆՉՈՂ ՈՒ ՉԱՐԳԱՅՈՂ ՀԱՄԱՏԱՐ Է

Ժան Դալլանդեան

մարտակը, պատերազմի կոչին
միշտ պատրաստ ըլլալու ունակու-
թիւնը կը ցուցաբերէ՝ իր մարտու-
նակ գիւտերով, արհեստավարժ
բանակի կառոյցներուն մէջ ներկա-
յութիւն ըլլալով: Այսօր, ականա-
տեսն ենք առաջին վարժողական
հաւաքին, համալրուած՝ ուսանողա-
կան ամպիոններէ եկած հայորդիներ-
ով, նախկին վեթերան մարտիկ-
ներով ու սփիւռքեան հայորդիներու
ներկայացուցչական մասնակցութե-
ամբ:

Ազգային բանակին ծառայելը
պատիւ է նախքան պարտաւորու-
թիւն ըլլալը:

Սիրելիներ, պէտք է ընդունինք,
որ ազգային անվտանգութեան
օրակարգը մեր առաջնահերթ հիմ-
նահարցն է: Անոր կենսական գործու-
նեւէն մէկը՝ հայ մարդու թուական
ներկայութիւնն է ու աճը հայրենիքի
տարածքին վրայ: Այս մէկը կը հան-
դիսանայ այն գայուն նրբերանգը,
որ կրնայ խախտել Հայաստանի
բարգաւաճումը եւ անոր լինելիու-
թիւնը: Թուրքը, ի հեռուկս իրեն, չկըր-
ցաւ այդ չարամիտ սաթալէլական
ծրագիրը իրագործել՝ տեսնելու Հա-
յաստան աշխարհը առանց հայու:
Այնուամենայնիւ, 1992-էն մինչեւ
2010 հայրենիքը լքողներուն թիւը
շուրջ մէկ միլիոն մարդ կը հաշուէ:
Նոյնքան վտանգաւոր է ներքին
գաղթը, երբ գեղջուկը հարկադրա-
բար կը լքէ իր դաշտը եւ ապաստան
կը գտնէ մեծ քաղաքներու մէջ:

Ո՛չ մէկ ձեռով ընդունելի է այն
տեսակետը որ կ'ըսէ, թէ արտա-
գաղթը համաշխարհային հարց է եւ
չէ սահմանափակուած մեր երկրով:
Մեր առարկութիւնը չափի մասին է,
մշտական կայք հաստատելու դի-
տաւորութեամբ տեղաշարժի մա-
սին է:

Այսօրուան արտագաղթի
պատկերը հասած է «Ռեթիկոն»ի
սահմանները: Ազգային ահագան-
գային խնդիրի պէտք է վերածուի
արտագաղթի դեմ պայքարը, հա-
մապատասխան օրէնսդրական
օրէնքներ մշակելով եւ կենցաղային
դրական մթնոլորտ ստեղծելով Հա-
յաստանի ու Արցախի մէջ:

Հանրապետութեան նախագա-
հին մատնանշումով իսկ, բարացու-
ցական է աղէտին մակարդակը, ու
իր առաջադրանքով շատ յստակ
կը պատգամէ, որ բնակչութեան թուա-
պատկերը քանի մը տարուան ըն-
թացքին ընդունելի մակարդակի մը
հասցնելը առաջնահերթ կիզակետը
պէտք է դառնայ պետական մար-
միներուն:

Ունինք նաեւ այլ կարեւոր հարց
մը՝ մեր արեւելումին (orientation)
առնչուող:

Մենք կը հաւատանք, որ Հա-
յաստանի գարգացումը կարելի չէ
պատանդ դարձնել այս կամ այն
աշխարհակալ պետութեան եւ հա-
մախմբումներու շահերուն: Հայաս-
տան, մեկնած իր սեփական ազգա-

յին շահերէն, առանց գիշումներու,
պիտի կարենայ նաւարկել միջազ-
գային ոլորտներուն մէջ ինքնիշխան
ու անկաշկանդ՝ օգտուելով մեր
պատմական փորձերէն:

Մեր հայկական արեւելումը
պէտք է ըլլայ մեր միակ
կողմնացոյցը:

Այսպիսի ռազմա-
վարութեան մը որդեգ-
րումին համար մենք
պէտք է մեր սեփական
ուժերուն նկատմամբ
ինքնավստահութիւն ու-
նենանք, որպէսզի հա-
մարձակ՝ ինքնուրոյն
երանգով կարենանք
թակել Արեւելքի եւ
Արեւմուտքի-Եւրոպայի
դարպասները: Ոչ մէկ
հակասութիւն կը տեսնենք նաւար-
կելու երկու բեւեռներուն ընձեռած
կարելիութիւններով՝ ըլլայ այդ Եւ-
րասիական տնտեսական համագոր-
ծակցութեան անդամակցութեամբ
եւ կամ Եւրոպայի միութեան կարե-
լիութիւններով: Գոյացած նոր դրոյ-
թը գարգանալու ու բարգաւաճելու
նոր առիթ պիտի ստեղծէ:

Սիրելիներ, աւանդական մեր
հայ ընդդիմախօսներու վերանորոգ
բացայայտումները, կը կարծուի, որ
մուր կրնայ քսել Մայիս 28-ի խոյան-
քին ու պատգամին: 100-ամեակի
անկախութեան տարեդարձը միա-
կուսակցական դրոշմէ գերծ պէտք
է պահել: Պէտք է ընդունինք, որ
անուրանալի է դաշնակցական գոր-
ծիչներուն դերն ու Դաշնակցութեան
ներդրումը անկախութեան կերտու-
մին, բայց այդ մէկը ամենեւին չի
նշանակեր, որ այդ ազգային սըխ-
րանքը սոսկ կուսակցական իրագոր-
ծում է: Ան ազգային հպարտութիւն
է, ժառանգ, որուն համար մեծ բա-
նաստեղծը պատգամած է՝ «Սե-
րունդներ, դուք ձեզ ճանաչէ՛ք Սար-
դարապատից»:

Դարերու երագի եւ պայքարի
արգասիքն է Մայիս 28-ն: Բոլոր
հատուածներու, համայնքներու,
հարուստի, գեղջուկի, մտաւորակա-
նի, գիւտերականի, ուսուցիչի, աշա-
կերտի արիւնով նուիրականացուած
տօն է:

Տիգրան մեծի արձանը չի կըր-
նար փոխարինել Արամ Մանուկեա-
նիկը: Իւրաքանչիւրը իր տեղը ունի:

Այլեւս ժամն է, որ անվերա-
դարձ պատռենք Մայիս 28-ի բար-
դոյթի պատանքը, որ համակած է
որոշ հայկական շրջանակներ, եւ մի-
ացեալ տեսլականով հիւսնենք լուսա-
ւոր ապագայի պատկերը՝ միացեալ,
ազատ, անկախ եւ ինքնիշխան Հա-
յաստանի: Մայիսեան 100-ամեակը
անպայմանօրէն պիտի տօնուի հա-
մահայկական տարագով, պետութե-
ամբ, կրօնական յարանուանու-
թիւններով, կուսակցութիւններով,
հասարակական կազմակերպու-
թիւններով, բոլորով, բոլորով:

Հայկական պետականութեան

արդի օրերու կազմաւորման հար-
ցով, Դաշնակցութիւնը 25 տարի
շարունակ ջատագովը հանդիսա-
ցաւ խորհրդարանական համակար-
գով առաջնորդուելու անհրաժեշ-
տութեան: Այսօր, Հայաստանի սահ-
մանադրութեամբ նոր քաղաքական
հենքը, այն խոստմանալից կառա-
վարման արդիւնաւետ կարգն է, ուր
առկայ է ու վերահսկուած իրաւուն-
քի գերակայութիւնը, օրէնքով ճըշ-
դուած է մարդու իրաւունքներու ան-
խախտելիութիւնը, իշխանութեան

յստակ բաժանումով, ընդհանուր,
հաւասար ու ազատ ընտրական
իրաւունքի առկայութեամբ ու տե-
ղական կառավարման լայն լիազօ-
րութիւններով: Այս բոլորը հիմնա-
կան կռուաններ են Հայաստանի ու
հայ ժողովուրդի կենսագործման ու
գարգացման:

Այս մէկը արմատական բարե-
կարգումներու պատեհութիւնը պի-
տի ստեղծէ: Կը մնայ վրան գումա-
րել քաղաքական կամքը, իր լրումին
հասցնելու գալիք օրերու նորաձեւ
համակարգը, որ քաղաքական նոր
մշակոյթի, գործընթացի եւ մտածո-
ղութեան կայծը պիտի հանդիսանայ:

Դաշնակցութիւնը աւելի քան 27
Տարի առաջ իր ծրագիրով (platform)
յստակօրէն ուրուագծած էր իշխա-
նութեան ժողովրդականացման
անհրաժեշտութիւնը եւ ազգային
միասնականութեամբ յաղթահարե-
լու պետութեան առջեւ ծառացած
դժուարութիւնները:

Դաշնակցութիւնը, այսօր ալ,
նոյն հնչեղութեամբ կը հաստատէ
այդ մէկը, յիշեցնելով որ իշխանութե-
ան մաս կազմելը մարտավարա-
կան քայլ մըն է, ոչ թէ նպատակ: Գո-
յանալիք նոր համակարգի կարե-
լիութիւններով՝ Դաշնակցութիւնը
իր լուրման պիտի ներդնէ պետակա-
նութեան շինութեան գանձանակին,
աչալուրջ հետեւելով ազգի ընկերա-
կան, քաղաքական, տնտեսական
կենսեքին, ու ի պահանջել հարկին
յոռի երեւոյթները առաջին խարա-
գանողը պիտի ըլլայ, նոյնիսկ եթէ
անոնք իր նախարարութիւններու
աշխատանքի ծիրին մէջ ըլլան:

Պիտի շարունակենք պայքարիլ
փտախտի, կաշառակերութեան կա-
սեցման, մենաշնորհներու վերաց-
ման դեմ, ի նպաստ մեր ժողովուր-
դի քաղաքացիական եւ մարդկային
իրաւունքներուն:

Յարգելի՛ ներկաներ, Դաշնակ-
ցութեան գործը աւելի ցայտուն
կը տեսնենք, երբ օրհասական կացու-
թիւն կը ստեղծուի: Դաշնակցական
արժեքներու կենսագործումը այդ
մթնոլորտին մէջ աւելի գալիք ներ-

Շար.՝ Էջ 14 ➤

ՀՅԴ ԱՆՊԱՐԱՅԻ ՄԷՋ ՄԱՍՆԱԿՅԵՃԱՄ ԹՈՒՐԷՈՅ ԺՈՂՈՎՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՅՈՒԹԵԱՆ (HDP) ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

Կիրակի, 11 Փետրուար 2018-ին, Անգարայի մէջ գումարուեցաւ Թուրքիոյ քրտամէտ ժողովուրդներու ժողովրդավարական Կուսակցութեան (HDP) Երրորդ Համագումարը: Ժողովը կը գումարուէր HDP-ի համար ծանր պայմաններու մէջ: Մէկ տարիէն աւելի է, որ ձերբակալուած են Կուսակցութեան հազարաւոր գործիչներ, ներառեալ՝ Կուսակցութեան երկու համանախագահները, Թուրքիոյ խորհրդարանին անդամ աւելի քան տասնեակ մը պատգամաւորներ եւ ժողովուրդին կողմէ ընտրուած բազմաթիւ գիւղապետներ: Ժողովի նախօրէին եւս Թուրքիոյ իշխանութիւնները նոր ձերբակալութիւններ կատարեցին եւ կը խոչընդոտէին կարգ մը շրջաններէ պատգամաւորներու մասնակցութիւնը համագումարին: HDP-ի դէմ, փաստօրէն հակաքրտա այս համատարած հալածանքը տեղի կ'ունենայ 15 Յուլիս 2016-ի ձախող յեղաշրջումի փորձէն ետք երկրին մէջ հաստատուած արտակարգ դրութեան կարելիութիւններէն օգտուելով՝ հակաահաբեկչութեան պատրուակով, իսկ վերջին շրջանին նաեւ՝ թրքական բանակի Սուրիա ներխուժելու մթնոլորտին մէջ, ուր HDP-ն խորհրդարանին մէջ ներկայացուած միակ Կուսակցութիւնն է, որ դէմ հանդէս կու գայ այդ ներխուժումին: Այդուհանդերձ, համագումարը տեղի ունեցաւ, մասնակցութեամբ երեսուներկու հազար կուսակցականներու (մեծ մասը՝ մարգասրահէն դուրս) եւ «ինչ ալ ըլլայ՝ պիտի՝ յաղթենք» կարգախօսով:

Համագումարի դիւանին մաս կը կազմէր HDP-ի կողմէ Թուրքիոյ խորհրդարանի հայազգի անդամ Կարօ Փայլան: Համագումարին հրաւիրուած եւ ներկայ էին արտասահմանէն շարք մը Կուսակցութիւններ, որոնց շարքին՝ Եւրոպական Ընկերակարական Կուսակցութեան (PES), Ֆրանսայէն, Յունաստանէն, Նորվեգիայէն, Իրաքէն, Գերմանիայէն, Իրանտալէն, Պասքերու եւ այլ երկիրներէ զանազան Կուսակցութիւններու եւ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ եւրոքրտափոխաններ: Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը եւս մէկ ներկայացուցիչով մասնակցեցաւ համագումարին: ՀՅԴ-ն կը ներկայացնէր Կուսակցութեան Միջազգային քարտուղարութեան անդամ Կարտիչեան:

ՀՅԴ մասնակցութիւնը HDP-ի համագումարին զօրակցութեան արտայայտութիւն էր՝ ազատութեան եւ արդարութեան համար HDP-ի մղած պայքարին: HDP-ի պատասխանատուները բարձր գնահատեցին արտասահմանէն բոլոր Կուսակցութիւններու, ներառեալ՝ ՀՅԴ-ի մասնակցութիւնը համագումարին: Բոլոր մասնակից Կուսակցութիւնները ներկայացուեցան համագումարին:

Համագումարի ընթացքին, խանդավառ մթնոլորտ կը ստեղծէր հայրենասիրական երաժշտութիւնը, որուն տակ մասնակիցներէն ոմանք երթեմն շուրջպար կը բռնէին: Հնչեցին նաեւ հայերէն հայրենասիրական երգեր:

Համագումարի կարեւորագոյն պահերէն մէկն էր ձերբակալուած համանախագահներ՝ Սելահետտին Տեմիրթաշի եւ Ֆիկէն Եուքսըտաղի պատգամներու ընթերցումը: Տեղի ունեցաւ նոր համանախագահներու (մէկ կին, մէկ տղամարդ) ընտրութիւնը: Ընտրուեցան Փերվին Պուլտան (Pervin Buldan) եւ Սեզայ Թիմելլի (Sezai Temelli):

Համագումարին ՀՅԴ ներկայացուցիչ Կարտիչեան հանդիպումներ ունեցաւ HDP պատասխանատուներու եւ արտերկրէն մասնակից Կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներու հետ: Սեզայ Թիմելլիի ընտրութենէն ետք, Կ. Մկրտիչեան շնորհաւորեց զինք:

ՀՅԴ եւ HDP անդամ են Ընկերակար Միջազգայնականին: Վերջին տարիներուն, երկու Կուսակցութիւններու բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ հանդիպումներ ունեցած են թէ՛ ԸՄ-ի շրջանակներէն ներս, թէ՛ առանձնաբար՝ Հիւսիսային Ամերիկայի, Եւրոպայի եւ Թուրքիոյ մէջ:

ՀՅԴ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐՈՒ ԳՐԱՍԵՆՆԱԿ

ԲԱՐԵԿԵՆՂԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄ

Խորէն Զիւլ. Պերթիզեան

Բարեկենդան տօն ցնծութեան
Բարին ներկայ եւ տիրական
Կար դրախտ մը Եղեմական
Խաղաղութիւն վայելչական
Հանգիստ էին Ադամ-Եւան
Տիրոջ հետ միշտ հաղորդական
Ամէն ինչ լաւ ու բնական
Մարդուն վիճակն էր պատուական
Հրաշալի ոսկեմատեան
Ունէր փայլք մը գրաւական
Կեանքի ուղին երանական:
Արարիչը խրատական
Խօսքեր տուաւ բարոյական
Մարդն ու կինը սրտանց անսան
Մեղք գործելէ զգուշանան
Մաքուր, արթուն, զգաստ ըլլան
Բիւր օրհնութեան արժանանան
Ապա թէ ոչ, կը մահանան
Անանց փառքէն զուրկ կը մնան
Այս է ահա **Բարեկենդան**
Բարին ներկայ եւ տիրական:
Բայց փորձիչը՝ չար Սատանան
Խորհուրդներով խաբէական
Ուզեց խաբել Ադամ-Եւան
Որ մերժէն խօսք ու պատուիրան
Սուտ խոստումներ լսեց Եւան
Կեղտոտ խաղէր սարքուեցան
Կասկածներ ալ ո՛հ արթնցան
Մոռնա՞լ խօսքը Տերունական
Թէ ընթացք տալ խօսակցութեան
Մեղքը մօտ էր կորստական
Հրապոյրը քաշողական
Խլեց կամքը ընտրութեան:
Ադամ գիտէր ելքի ճամբան
Պատուէրը նիւթ չէր սակարկման
Չայն գործադրելն էր էական:
Մարդուն դիրքն էր ազնուական
Ափսոս, եղաւ չարահաւան
Չարադաւան եւ դաւաճան:
Մեղանչեցին Ադամ-Եւան
Տիրոջ կանչը սէր հայրական
Առիթ տուաւ վերականգնման
Տարօրինակ, անոնք վախցան
Անկեղծ զղջմամբ դարձի չեկան
Արդար կեանքէն օտարացան
Եւ դրախտէն դուրս դրուեցան
Այս է պատկերն դառն **Արտաքսման**:

ՍՕ ԽԱԶԻ
ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐՈՒԹԻՆ

ՇՐՋ. ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԶԱԿԱՆ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

**Շուտով՝
ԴԱՍԸՆԹԱՅՔՆԵՐ
Ֆրանսերէն, Անգլերէն, Ռուսերէն
Լեզուներու եւ ICDL-ի**

Արձանագրութեան համար դիմել ԱՄԺ Տան ՍՕ Խաչի
գրասենեակ, առաւօտեան ժամը 11:00-էն 1:00:
Հեռաձայն.- 4641880 - 0932 919351:

ԱՊՍՏԱՄԲ ԿԱՆՉՈՒ ՅԱՂԹԱԿԱՆ Է

Սեանայ Զալլանցյան

100 տարի՝ մեկ դար բոլորած է արդեն Օսմանեան Կայսրութեան խաւարահսկումէն ետք Զայաստանի անկախութեան (1918) արեւածագի առաջին արշալոյսը: Դարերէ ի վեր, հայ ժողովուրդը զանազան

եան Կոմիտէն, որ հրապարակեց հետեւեալ կոչը. «Պոլշեիկեան իշխանութիւնը Զայաստանում վերացուած է: Մինչեւ կառավարութեան կազմուիլը ամբողջ իշխանութիւնը գտնուում է Զայրենիքի Փրկութեան Կոմիտէի ձեռքում»:

երկիրներու կողմէ յօշոտուելով հանդերձ, իր խիզախութեամբ ու ըմբոստութեամբ փաստած է, որ կառչած կը մնայ իր հողին, կրօնքին, պատկանելիութեան եւ պատմամշակութային արժէքներուն: Պատմութեան մատենաներն ալ կը վկայեն, որ երբ հայ ժողովուրդին համբերութեան բաժակը յորդած է բռնակալներու անկրօնութենէն, անվահագնի նման հուր ու կայծ դուրս տուած է իր աչքերէն եւ ըմբոստանալով՝ պայքարի դաշտ նետուած:

1920-ին, նորանկախ Զայաստանը տակաւին հանգիստ չունէ չքաշած, խորհրդային իշխանութիւնը եւ համայնավար Յեղկոմը բռնակալական իրենց թաթը տարածեցին մեր հայրենիքին վրայ ու կըրկին գերիվարեցին սեփական երկրի տէր մեր ժողովուրդը: Խորհրդային իշխանութեան եւ համայնավար կարգերու հաստատման կարգախօսներով, անոնք բռնագրաւեցին հայ ժողովուրդին ունեցած-չունեցածը, վայրագ արշաւ մը ծաւալեցին հայ գործիչներուն դէմ: Բանտերու մէջ կացինահար սպաննուեցան հայ մտաւորականներ ու քաղաքական ղեկավարներ, որոնցմէ էր Զամագասպ Սրուանձտեանը:

Սակայն հայրողին վիատելով չյանձնուեցաւ, չէ որ ան թոռն էր Զայկի ու Վարդանի: 13 Փետրուար 1921-ին, Արագածի ստորոտին վերաբնակութիւն հաստատած սատուները ապստամբութեան առաջին կայծը տուին, ապա ժողովրդական ապստամբութիւնը շարունակուելով տարածուեցաւ Զայաստանի զանազան շրջաններուն մէջ ու դարձաւ համաժողովրդային: 18 Փետրուարին ապստամբ ուժերը Կոմո Թարխանեանի եւ Բաշգառնեցի Մարտիրոսի գլխաւորութեամբ մտան Երեւան: Այնտեղ Սիմոն Վրացեանի նախագահութեամբ կազմուեցաւ Զայրենիքի Փրկութեան

Կոմիտէի ձեռքում»:

Ու պայքարի ճնշումին տակ, Խորհրդային Զայաստանի պետական եւ պոլշեիկեան կուսակցութեան պատասխանատու մարմինները Զայաստանի բանակի իրենց հաւատարիմ ուժերով եւ հրասայլերով հեռացան Երեւանէն:

Օրուան իշխանութիւնը ինքնասրբագրումի ելքեր փնտռելու փոխարէն, անելի կատաղի դարձաւ իր բռնութեան մէջ, Երեւանի մէջ սպաննուեցան հայ հերոսներ, բայց եւ ապստամբութեան շնորհիւ բանտերէն ազատ արձակուեցան մտաւորականներ, պետական գործիչներ, ինչպէս՝ Լեւոն Շանթ, Յովհաննէս Զաքարեան, Նիկոլ Աղբալեան եւ ուրիշներ:

18 Փետրուարին 2 Ապրիլ ապստամբութիւնը Զայաստանէն վանեց խորհրդային ղեկավարները, որոնք թէեւ, հետագային, խորհրդային ուժերու աջակցութեամբ վերստին ձեռք ձգեցին մեր հայրենիքին իշխանութիւնը, սակայն Զայաստանի մէջ քաղաքացիական պատերազմի վտանգը իրենց աչքին առջեւ ունեցան տեւաբար ու այդ վտանգէն խուսափելու համար, այսպէս կոչուած «գուսպ» բռնապետութեան մը քաղաքականութիւնը վարեցին:

Փետրուարեան ապստամբութեան, ազգային ու համաժողովրդային այս առաջին ըմբոստացումին մէջ կ'արտացոլայ պայքարի այն խորհուրդը, որուն համաձայն բռնակալութիւններ ուշ կամ կանուխ տապալելու դատապարտուած են: Անոնց վերջնական տապալումը եթէ կարճատեւ ըմբոստացումով մը չիրականանայ անգամ, տարիներ ետք, յարմար պահուն, ապստամբ ոգիներ կրկին կը թելածեն

Շար.՝ Էջ 11 ➤

Նշմար

ՄԵՐՆ ԱԼ ՏՕՆ Կ'ՈՒՆԵՆԱ՞Յ

Մերն ալ իր տօնը կ'ունենա՞յ: Սիրողին համար ամէն օր տօն է, ոչ թէ տարին մէկ օր: 14 Փետրուար, սիրոյ համաշխարհային տօն: Որքան լաւ պիտի ըլլար, որ Զամաշխարհային սիրոյ տօն ըլլար, ոչ թէ սիրոյ համաշխարհային տօն:

Մեր Տեանընդառաջը, Տերնտեղը, ի՞նչ յիշատակներ կապուած են անոր հետ, ի՞նչ խարոյկներ կը վառէինք մեր թաղերուն մէջ: Ի՞նչ տօնախմբութիւններ կ'ըլլային: Սիրող գոյգեր ինչպէս խարոյկին վրայէն ցատկէլով, իրենց սիրոյ խոստումը կը վերանորոգէին:

Այսօր ամէն ինչ փոխուած է, սիրոյ տօնին փունջ մը ծաղիկ, խաղալիք արջ մը, կամ անուշահոտի սրուակ մը ամենող կը վազէ իր սիրածին քով, իր բերածով անոր հիացմունքի արտայայտութեան արժանանալու, երբեմն, ոչ իսկ սիրային քնքուշ արտայայտութեան մը, խօսքով, կամ բազմիմաստ նայուածքով:

Ու ալ ամալ կը վերոյիշենք մեր քաղցրաքաղցր բանաստեղծները, որոնց սիրոյ նուիրուած բանաստեղծութիւնները հազար ծաղիկ ու արջուկ կ'արժեն:

«Կիսամութիւն մէջ հոգիիդ
Պիտի իջնեմ այս իրիկուն,
Քանի մը վարդ աղուափթիթ
Պիտի գողնամ ու տանիմ տուն,
Պիտի արդեօք վշտանա՞ս դուն.
Գարուն է, քո՛յր, ամէն տունի,
Իմ տունս, տե՛ս, ծիլ մը չունի:»

Մատթոս Չարիֆեանի այս տողերը արդեօք քանի՞ ծաղկեփունջ կ'արժեն: Այսքան քնքուշ, այսքան հոգեհարազատ սիրոյ արտայայտութիւն լսա՞ծ էիք:

Զապա՞թքէեանը, սերը սրտին մէջ բանտած բանաստեղծութեան մեր իշխանը.

«Ես սիրեցի, բայց ոչ ոք
Սիրածներէն գիտցաւ թէ
Չինքը որքան սիրեցի,
Ո՞վ կարողալ սիրտը գիտէ...»

Իսկապէս, ո՞վ կրնայ սիրող սրտի մը մէջ թաքնուած յոյգերէն ու ապրումներէն ներս թափանցել: Ու այսպէս, երբեմն կը պատահի որ անթեղուած սիրոյ մը կրակը մնայ մոխրի տակ, ով իմանայ ինչ պատճառներով: Որքան բանտուած սերեր արեւու երես չեն տեսներ...

Շատ մը առաքինութիւններու նման, սերն ալ իր իմաստը կորսնցուցեր է այս դարուն, դարձեր է ամենտուր, հաշիւներով ու պայմաններով առաջնորդող: Ինչպէս որ աշխարհի երեսէն ռոմանթիկ մը սկսած է անհետանալ, փոխարէնը, որպէս իրապաշտութիւն, առարկայացած ու մեքենայացած է ամէն ինչ, նոյնիսկ՝ սերը:

Ոչ «սիրած սիրածի տային, չոր գետնի քարի վրայ», ոչ «եօթը տարի կը սպասեմ, միայն թէ գաս անուշ եար»... Այսօր կը սիրեն, վաղը կը գժտուին, միւս օր իրար կը ձգեն:

Սիրոյ տօն է եղեր, բացառութիւնները միշտ յարգելի են, սակայն սիրոյ մէջ ալ սուտն ու կեղծիքը այնքան շատցած են, որ մարդ սկսած է հաւատքը կորսնցնել: Իմ մտահոգութիւնս շեշտուեցաւ Զայաստան գալէս ետք: Այն ինչ որ գիտէի ու ծանօթ էի՝ շրջուեցաւ: Զայաստանի մէջ այնքան սովորական է ամուսնացած գոյգերու բաժանումը, կամ չամուսնացած գոյգերու միացումը, որ մարդ կը մտածէ, թէ այս մարդիկը իսկապէս գիրար սիրա՞ծ են: Եթէ այո, ինչո՞ւ այսքան շուտ եւ գրեթէ առանց պատճառի կը բաժնուին, կամ, ընտանիքը լքելով, կ'երթան ռուսաստաններն ու այնտեղ նոր ամուսնութիւններ կը կնքեն: Կամ, միւս պարագային, եթէ այս գոյգերը իսկապէս գիրար կը սիրեն, ինչո՞ւ չեն ամուսնանար:

Ափսոս, ցաւալի իրականութիւն է եւ կարծես դարման չունի: Թող իրաջքով մը աշխարհը սիրով լեցուի, ու տեսք թէ ինչպէ՞ս ատելութիւնները կը դադրին, պատերազմները վերջ կը գտնեն եւ խաղաղութիւն կ'իջնէ աշխարհին վրայ:

Յակոբ Միքայէլեան

ՀԱՏՈՐԻ ՄԵ ԾԱՌԱՌՈՒ

Չեղրգ Պետիկեան

Անակնկալ հեռաձայնը տպարանէն էր: Լսափողը կը հաղորդէր, որ անհամբեր սպասած իր հատորը արդէն լոյս տեսած էր, տպուած, կազմ ու պատրաստ իրեն կը սպասէր: Արագօրէն տպարան վազեց, առանց նոյնիսկ իր կողակիցին մնաք բարով մը ըսելու: Անկասկած, որ միտքին մէջ անաւարտ յուզումներ կային:

Այսօր, այնպէս կ'երեւէր, որ իրեն համար ուրիշ օր մըն էր, կը հալածէր երեւակայութիւնը: Աչքերուն մէջ բացուած գիրքի նման կարելի էր կարդալ ե՛ւ մտահոգութիւն, ե՛ւ կամք ու սեր, եւ քիչ մըն ալ, ինչո՞ւ է, ուրախութիւն:

-Բայց ինչո՞ւ,- կը հարցնէր ինքնիրեն: Այս մէկը առաջին հատորը չէր, գոր լոյս կ'ընծայէր: Բայց եւ այնպէս, իրեն կը թուէր, թէ այս մէկը իր «անդրանիկ»ն էր, հակառակ անոր, որ անկէ առաջ վեց ուրիշներ լոյս աշխարհ եկած էին, հանդարտ ու անաղմուկ:

Ուստի, իր առաջին գաւկիս ծնունդը դիմաւորողի եւ դէպի մայրանոց «վազող»ի մը հեւքով, տպարան մտաւ անտանելի անհամբերութեամբ:

Պետք է ըսել, որ տարիներով իր ազատութիւնը եւ աշխատութիւնը սեղանին կապած էր ու ամէն առիթով իր գրիչը, առօրեայ մտածումները չափած էր: Անոր համար էր, որ յուշերով եւ անոնց սքանչացումով կ'ապրէր: Եւ եթէ իրապէս կարենար բառերը կեանքի կոչել, անոնք բոլորը միասին պիտի պարգաբանէին, թէ ինչո՞ւ այսքան ուրախութիւն եւ խանդավառութիւն... որովհետեւ այս վերջին հատորը նուիրած էր իր ծննդավայր Յալէպի 70-ամեայ հայ միտքի եւ հոգիի դարբնոցին, որ Ազգ. Զարէն Եփփէ Ճեմարան կը կոչուէր:

Արագօրէն տպարան մտաւ: Տպարանատէրը, շատ սիրալիր, իրեն յանձնեց նոր հատորէն օրինակ մը, միաժամանակ շնորհակալական եւ «աչք լոյսի» խօսքեր ալ ըսաւ:

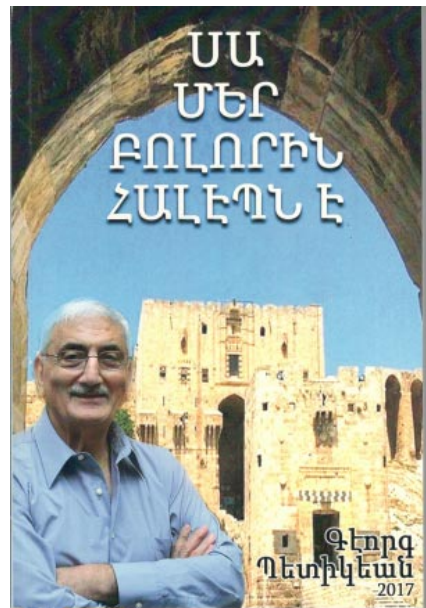
«Աստուած իմ», բացագանչեց անօրինակ եւ ուրախ ձայնով, «Այս ի՞նչ գեղեցիկ է, եւ հիանալի: Զի նմանիդ Նախորդներուն» իր միւս «եղբայրներուն»: Տարբեր է: Այս մէկը իրապէս, որ տարբեր է»:

Այդ վայրկեանին, խորունկ ապրում մը կարծեք գինք համակած ըլլար: Ներքին, յուզումնախառն հպարտութեան զգացում մը, եթէ կ'ուզէք: Անմիջապէս բացաւ գիրքը ու իր դողացող մատներով անոր փայլուն կողքը խնամքով շօշափելէ ետք, սկսաւ ազահի նման թղթատել: Ապա տպարանի խնդրուած սեղանին մօտ գտնուող բազկաթոռը իրեն մօտեցնելով, աճապարանքով մը տեղաւորուեցաւ: Բազմեցաւ իր գահին տիրացած արքայի մը նման:

Հիմա ինքն ու նոր հատորն էին: Մէկը շունչ եւ ոգի, իսկ միւսը՝ սեւի վրայ ճերմակ թուղթերու հաւաքա-

ծոյ մը: Այլեւս իրեն համար լսելի չէր տպարանի բնական աղմուկ-ժխորը: Կարօտն ու խանդավառութիւնը գունաւորած էին իր վայրկեանները: Ու լռութեան եւ ձայնին միջեւ փորձեց իր ինքնութիւնը որոնել:

Յիշեց: Երկա՛ր օրեր յատկացուցած էր՝ որոնած, հաւաքած, եւ մէկ

առ մէկ կարդացած ու բժախնդրօրէն վերամշակած էր հատորի բովանդակութեան իւրաքանչիւր էջ, տող, որոնք ցրուած էին մամուլի էջերուն մէջ եւ որոնք նոյն ատեն ընթացած էին հոսանքէն քշուած իր երագներուն պատկերներով: Վերջաւորութեան, գանոնք տպարան չտարած, յանձնած էր իր անկեղծ գրչնկերներէն մէկուն՝ առ ի խըմբագրութիւն:

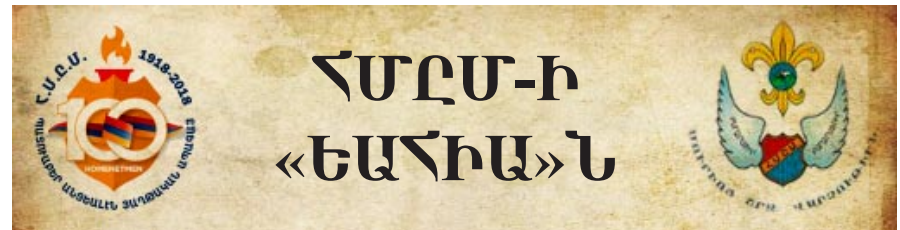
Է՛հ, ինչ բարի էին ժամանակները, երբ ծնունդ եւ վերակենդանութիւն կու տային այս բոլոր յուշերուն:

- Իսկ ի՞նչ է այս հատորին բովանդակութիւնը, հարցուցած էին շուրջինները, հետաքրքրութեան իրենց արտայայտութիւններուն խառնելով ապշահար նայուածքներ ալ: Առ ի պատասխան, անկեղծ արդարացումով մը պատասխանած էր, թէ «*յիշեալ նոր հատորի բովանդակութիւնը կազմող բոլոր նիւթերը, որոնք թէեւ նախապէս հրատարակուած էին մամուլին եւ իր նախկին հատորներուն մէջ, եւ որոնցմէ շատերը թէեւ ունէին շուրջ քսան տարուան կեանք, իրեն համար տակաւին կը պահէին իրենց այժմեական խորքը, թարմութիւնն ու շահեկանութիւնը: Հասկցա՞ք*»:

Այլ խօսքով, Սփիւռքի մայր գաղութի գաւազն ըլլալով՝ ան փորձած էր վերակազմել իր կեանքը:

Տողերու եւ սիւնակներու տողանցումով «խօսած էր» իր ծննդավայրին մասին: Է՛հ, հոն կային ոչ միայն աչքի գարնող տէւեջներ, յուշեր, այլեւ խոնարհ դէմքերու յիշատակումներ եւ «մայր» գաղութ իր այցելութիւններէն անկեղծ տպաւորութիւններ: Այս բոլորը, սակայն, կեանք ներարկող խանդավառ դրուագներով:

Շար.՝ էջ 14 ➤

Նախքան Սուրիոյ մէջ ծայր առած փոքրածաւալ համաշխարհային պատերազմը, երբ Սուրիա կը վայելէր կատարելապէս ապահով կեանք, 2009-2010 մարզական տարեշրջանի հերթական խաղերէն մէկը պիտի խաղար Յալէպի ՀՄԸՄ-ի ֆութպոլի հաւաքականը՝ հիւրընկալուելով Տեր Զօրի «Ալ Ֆիթուա» ֆութպոլի պատմական ակումբի հանրածանօթ կազմին հետ:

Այդ շրջանին ՀՄԸՄ-ի վարչութիւնը ինծի վստահած էր ֆութպոլի յանձնախումբի մեծագոյն պատասխանատուութիւնը, անկախ այն բանէն որ խումբի բժիշկն ալ էի:

Երբ որեւէ խումբ հեռաւոր վայրի մը մէջ մրցում կ'ունենայ, մարզականօրէն եւ բժշկականօրէն աւելի ճիշդ կ'ըլլայ խաղի օրէն օր մը առաջ ժամանել խաղի վայր: Խումբը կը հանգստանայ, կ'ընտելանայ մթնոլորտին, ճամբու յոգնութիւնը կը թօթափէ եւ այլն... ՀՄԸՄ-ի կազմն ալ այսպէս կ'ընէր նման մըրցումներուն:

Տեր Զօր քաղաքի մէջ կայ նշանաւոր պանդոկ մը՝ «Օթէլ ալ Սաաիտ» անունով, որուն սեփականատէրը չափազանց ազնիւ, հայասեր եւ յատկապէս ՀՄԸՄ-ին հանդէպ մեծ համակրանք ունէր: 50-ամեայ անձ մըն էր, որ գաղութին մէջ լաւ վարկ ունէր: Անոր մեծ մայրիկը՝ ինչպէս Տեր Զօրի քանկութեան ոչ աննշան մէկ տոկոսը, հայուհի մը եղած էր: Պարոն Սաաիտ միշտ ՀՄԸՄ-ին համար յատուկ գեղջեր կը կատարէր, կը սպասարկէր ամենահամեղ ընթրիքն ու նախաճաշը եւ ՀՄԸՄ-ին կը յատկացնէր լաւագոյն սենեակները: Իսկ մենք, մեր կարգին, ամէն անգամ անպայման փոքրիկ յուշանուէր մը կու տայինք պարոն Սաաիտին: Անոր հիւրանոցը այսօր, հիմնայապառ փլած է, որովհետեւ Տեր Զօրէն ալ թրջամետ ահաբեկիչներ անցան:

Սուրիոյ ֆութպոլի Դաշնակցութիւնը մեր խաղին ժամը ճշդած էր՝ Ապրիլ ամսուան օրերէն մէկն էր, յետմիջօրէի ժամը 3:00-ին: Առաւօտեան Նախաճաշէն ետք, խումբի տղաքը անցան իրենց սենեակները հանգստանալու: Անոնք թեթեւ մրափէ մը ետք ուզեցին քիչ մը շրջիլ քաղաքին մէջ: Ես առաջարկեցի, որ բոլորս միասին այցելենք հայկական եկեղեցի, ապա տեղ մը գաւաթ մը սուրճ խմենք, քիչ մը հանգստանանք եւ բարձր տրամադրութեամբ մեկնինք Տեր Զօրի քաղաքապետարանի մարզադաշտ: Բոլորը համաձայնեցան եւ մենք քալելով գացինք եկեղեցի, որ արդէն շատ հեռու չէր «Օթէլ ալ Սաաիտ»էն: Տեղի թաղական կազմը լաւագոյն ձեւով ընդունեց խումբը: Տղոց առաջարկեցի, որ այցելեն Հայոց Յեղասպանութեան թանգարան: Ուղղուեցանք դէպի թանգարան: Հայ մարզիկներուն համար նորութիւններ չկային այնտեղ, մեր դարաւոր ցաւին խորհրդ-

դանիշներն էին՝ լուսանկարներ, գիրքեր, արձանագրուած վկայութիւններ: Մեր եղբայր արաբ մարզիկներն ալ հպանցիկ, առանց ուշադրութիւն կեդրոնացնելու անցան նկարներուն քովէն: Բոլորին մտքին մէջ ժամեր ետք տեղի ունենալիք մըրցումը կը տողանցէր: Կ'ուզէին կեդրոնանալ մրցումի նախապատրաստութեան վրայ, սակայն մեր տաղանդաւոր խաղողներէն մէկը, մեր լաւագոյն ռմբարկուն՝ Եահիան, որուն մականունը չէմ ուզեր յիշել, մօտեցաւ ինծի եւ արցունքոտ աչքերով ըսաւ.

-Եղբայր Յակոբ, այս ի՞նչ է, ես ուղղակի ապշած եմ, չեմ գիտեր ի՞նչ ըսեմ, ինչպէ՞ս արտայայտեմ ապրած ցաւս հայ ազգի մեր եղբայրներուն նկատմամբ, ես չեմ գիտեր, որ ձեր ազգը այսպիսի ցեղասպանութեան ենթարկուած է: Ես այսօր ուրիշ ձեւ պիտի խաղամ եւ անպայման «կոլ» պիտի արձանագրեմ, այդ «կոլ»ը պիտի նուիրեմ մեկուկէ միլիոն հայ նահատակներուն անմար յիշատակին:

Գլուխս շարժելով գոհունակութիւնս յայտնեցի: Ապա բոլորս միասին յատուկ փոխադրականքով Տեր Զօրի քաղաքապետարանին դաշտը ուղղուեցանք: Ապրիլ ամսուան Ուրբաթ օրերէն մէկն էր, արեւը կը փայլփլէր Տեր Զօրի երկնակամարին վրայ, իսկ դաշտը լեցուն էր՝ մօտաւորապէս 30.000 հանդիսատեսներ եկած էին դիտելու իրենց սիրելի «Ալ Ֆիթուա» խումբին խաղը:

Մրցումը սկսաւ: Խաղի ամբողջ ընթացքին աչքս Եահիային վրայ էր: Եահիան մարզական առումով ծոյլ խաղցող էր, ունէր ուժեղ մարմին, բարձրահասակ էր եւ առիթ չէր փախցնէր «կոլ» նշանակելու համար: Այսօր, սակայն, Եահիա բոլոր խաղցողներէն աւելի աշխոյժ էր, կը զգայի անոր սրտին մէջ բոցավառող կրակին տաքութիւնը:

Այդ օր, ՀՄԸՄ-ը պարտուեցաւ «Ալ Ֆիթուա»էն 2-1 արդիւնքով: Եահիա արձանագրած էր շատ դիպուկ, հեռաւոր հարուածով «կոլ» մը, սակայն այդ մէկը բաւարար չէր եղած խումբին յաղթանակը ապահովելու համար:

Խաղի աւարտին, Եահիա անյաջող քննութենէն տուն վերադարձող երկչոտ պատանիի մը նման դուրս ելաւ դաշտէն, մօտեցաւ ինծի, ամուր մը փաթեցուցաւ եւ հեծկը տալով ըսաւ.

-Շատ կը ներես, խոստումս չկըրցայ յարգել, պարտուեցանք, եւ ուժգին համբուրեց իր մարզական տարագին վրայ կարուած ՀՄԸՄ-ի գիւնանշանը: Ապա ցատումով ըսաւ, որ 1:30 ժամ, խաղի ամբողջ տեւողութեան ինքզինքը կատարեալ հայ զգացած էր ու այդ սարսափելի պատկերները չէին հեռացած աչքին առջեւէն:

Յակոբ Տլուխան

Շար.՝ էջ 10 ➤

ՀԱՆԴԱՐՏ ԶՐՈՅՑ՝ ՊՈԼՍԱՅԱՅ ՎԱՍՏԱԿԱՇԱՏ ԳՐԱԳԷՏ ՈՒ ԼՐԱԳՐԱՊԵՏ Ռ. ՀԱՏՏԵՃԵԱՆԻ ՀԵՏ

(«Մարմարա»ի խմբագրությունը ստանձնելուն 50-ամեակին առիթով)

Լ. Շ. - Այս մեկը վերջընթեր հարցումն է ու ատիկա կը վերաբերի ձեր խմբագրապետության վերջին երկու տասնամեակներուն, այսինքն այն շրջանին, որ կ'երկարի 1997-2017, մինչեւ այսօր: Այս քսանամեակը պիտի չուզեմ երկուքի կիսել, իրարմէ անջատել, որովհետեւ տեսանելի է բոլորիս, թէ ամբողջ սփիւռքը սա երկու տասնամեակներուն, դժբախտաբար, մտած է անօրինակ ընդարմացումի եւ ահաւոր նահանջի ճամբու մը մէջ...: Երբեմնի շէն գաղութները մի առ մի կը հիւծին (Սուրիա, Իրաք, Նոյնիսկ՝ Լիբանան), կուսակցություններ եւ մշակութային ուժեղ կազմակերպություններ ձեռնադաշտ եւն ու քայքայուած, մարդուժի պակասը կը կրծէ ազգային բոլոր կառույցները, հայատառ թերթեր կը դադարին շնչասպառ (Փարիզի «Կամը»ը, «Յառաջ»ն ու «Աշխարհ»ը, Լոս Անճելըսի «Նոր Կեանք»ն ու «Նոր Հայաստան»ը եւ ուրիշ անուններ), հայ դպրոցներ կը փակեն իրենց դռները տխրօրէն (Կիպրոսի Մելգոնեանը, Լոս Անճելըսի Արշակ Տիգրանեանը, Հայկաի մէջ՝ քանի մը կարեւոր վարժարաններ), մտաւորականությունը կը նստրանայ, գրականությունը հազիւ կը շնչէ, մամուլը կ'աղքատանայ ու կ'անջքանայ:

Պոլսահայության պատկերն ալ Նոյնն է: Հայագիր կամ հայալեզու մշակոյթին սպասաւորները մի առ մի կը մեկնին՝ առանց ժառանգորդներ ձգելու իրենց ետին: Վերջին տարիներուն մեկնեցան Երուսաղէմի Կոպէեանը, Չաիրատը, Խրախունին, թատերագիր Արման Վարդանեանը, Սարգիս Սերոբեանը, Խորեն Մանաւեանը եւ ուրիշներ: Այս ոչ նախանձելի պայմաններուն մէջ «Մարմարա»ն կը շարունակէ գոյատեւել հերոսաբար, թիավարելով հոսանքն ի վեր: Ես ձեզ կը նկատեմ, թող տուե՛ք, առասպելական դէմք մը, սփիւռքահայ մամուլի պատմութեան պատկանելի խմբագիրներու հոյին ամենավերջին մոհիկանը:

Դուք, որպէս 50 տարուան մամուլի սպասաւոր, ինչե՞ր պիտի ուզէիք որ հրաշքով մը վերադառնային ինչ տասնամեակներէն դէպի մեր օրերը...: Կարօտախտէ մը կը տառապի՞ք, թէ՞ համակերպած էք կացութեան՝ այն համոզումով որ լրիւ կատարեցիք ձեր ուսերուն դրուած պարտականութիւնը, պատուով տարիք ձեզի վիճակուած ծառայութեան լուծը: Կա՞ն բաներ, զորս իրականացուցած չըլլալու ափսոսանքը

կ'ապրիք սա պահուն:

Ռ. Հ. - Արդէն ամէն բան ըսած ես: Գրագետի ու մամուլի կեանքիս մէջ երջանիկ շրջաններ ապրեցայ, հայ գիրով ու հայկական մշակոյթով ես գիտ շատ հարուստ գգացի, միշտ շրջապատուեցայ իմ խանդավառութիւնները բաժնողներով, ունեցայ անհամար ընթերցողներ, որոնց համակրանքն ու գնահատանքը գիտեմ որ շատ անկեղծ էր: Ծանցայ անհամար հայ մարդիկ, որոնք երբեք օրը չէին փակեր առանց հայերէն թերթ մը ծայրէ ծայր կարդալու: Այս բոլորը շատ լաւ էին. բայց օր մըն ալ անդրադարձանք որ ամէն ինչ կամաց-կամաց, կամ երբեմն թաւալագլոր կը նահանջէր, անկում կ'արձանագրէր:

Կարելի չափով կը խուսափիմ այսօրը բաղդատել երեկուան հետ, որովհետեւ շատ ցաւատանք է այդ: Հայախօսութիւնը անհաւատալի չափով նահանջած է այժմ: Այլ հայերէն ընթերցումը որքա՞ն նահանջած կ'ըլլայ՝ եթէ անկէ առաջ հայախօսութիւնը այսքա՞ն նահանջած է...: Իմ խմբագրի կեանքիս ամենէն ցաւոտ կողմերէն մէկն ալ հիմա հետեւեալն է. - Երբ մեկու մը հետ կը խօսիմ, հինգ վայրկեան կամ տասը վայրկեան վերջ կը հասկնամ որ ան հայ թերթի ընթերցող չէ, մեր ընթերցողը չէ: Համայնքային կեանքին մէջ է թերեւս, բայց չի կարդար: Ինք չի նշմարեր, բայց ես արդէն կը հասկնամ որ թերթ չի կարդար: Ասիկա՝ ամենէն սովորական ընթերցողէն մինչեւ երբեմն այն անձերը, որոնք ղեկավար դիրք ունին մեր հանրային կեանքէն ներս եւ որոնք նկատմամբ երախտագիտութիւն ալ ունինք: Ամբողջ հարցը լեզուի վրայ է, լեզուի գործածութեան վրայ է: Հայ մարդոց մեծամասնութիւնը այսօր հայերէն կարդալ չի սիրեր, կամ չի կրնար, կամ կը ծուլանայ հայերէն կարդալու: Ասիկա մերինին նման փոքրիկ ժողովուրդի մը ողբերգութիւնն է: Տեսե՛ր էք ֆրանսացի մը, որ ֆրանսերէն խօսելէ խուսափի, կամ անգլիացի մը որ անգլերէն խօսիլ չսիրէ: Ֆրանսացիի մը կամ անգլիացիի մը համար լեզուի հարց չկայ, Նոյնիսկ եթէ ան իր երկրէն հեռու ապրի, Նոյնիսկ եթէ օտարներու աշխարհի մը մէջ ապրի: Բայց հայ մարդուն համար լեզուի հարց կա՛յ, մանաւանդ որ այսօր հայ մարդոց կարեւոր մէկ մասը կը ստիպուի ապրիլ իր հայրենի ու հայախօս երկրէն հեռու՝ օտարութեան մէջ:

Պոլսահայութեան պարագան տարբեր տեսանկիւնէ մըն ալ ողբալի է: Պոլիսը, որ պատմութեան ամենէն տխուր իրադարձութիւններէն ետք իր մէջ հաւաքած ու պահել սկըսած էր Նաեւ մեր անբախտ գաւառը իր ամբողջութեամբ, Պոլիսը, որ հիմնէ ի վեր հայ մշակոյթի օրրաններէն մեկը նկատուած էր, աշխարհ մը՝ որ ոչ միայն կը պահէր մեր պապերէն ժառանգուած հայրենի ու մայրենի մշակոյթն ու լեզուն, այլ

Նաեւ աւելի կը զարգացներ ու կը ծաղկեցներ գանոնը, հիմա անմիջապէս վիճակ ունի: Մեզի նման անձերու համար, որոնք յիսուն տարի առաջուան բարքերուն ու փառքերուն մէջէն եկած են, մահացու ցաւ է ասիկա:

Ես անձնապէս համակերպած չեմ ու չեմ ալ կրնար ըլլալ: Անձնապէս խղճիս վրայ խայթ ալ չունիմ, որովհետեւ ես եօթանասուն տարիէ ի վեր անսակարկ կերպով ծառայեցի իմ ժողովուրդիս գրականութեան, մշակոյթին ու ընկերային կեանքին: Բայց մարդ միայն մորթին վրայ պէտք է գգայ, որպէսզի հասկնայ թէ ի՞նչ կը նշանակէ ժառանգորդ չունենալ: Մենք՝ պոլսահայ սակաւաթիւ գրողներս, որ տակաւին ամէն գնով կը թիավարենք իր սանքին դէմ, կրնա՞նք չտառապիլ երբ կը տեսնենք որ ժառանգորդ չունինք: Ո՛չ մեկը պիտի գայ դրօշակը մեր ձեռքէն առնելու ու վագքը շարունակելու...:

Հրաշք մը կրնա՞յ պատահիլ: Պիտի մաղթենք որ հրաշք մը պատահի: Կամ պիտի յուսանք որ հրաշք մը կրնայ պատահիլ: Կամ ստիպուած ենք հաւատալու որ հրաշք մը կրնայ պատահիլ: Եթէ հազարաւոր տարիներու ընթացքին կրցեր ենք ընթանալ հազարումէկ դժուարութիւններու մէջէն, ասկէ վերջ ալ հաւանաբար ձեւ մը կը գրտնենք ընթանալու:

Միշտ հաւատացի որ Հայոց Աստուածը պիտի չթողու որ այս տաղանդաւոր ու աշխատասեր ժողովուրդը վերնայ աշխարհի վրայէն, կամ ամբողջովին լուծուի օտարութեան մէջ: Թող շարունակէ ապրիլ մեր ժողովուրդը: Բայց թող ապրի հայերէնով: Ես բոլորովին դեմ եմ անոնց, որոնք կը պնդեն թէ առանց հայերէնի ալ կարելի է լաւ հայ ըլլալ ու հայութիւնը պահել: Թերեւս կարելի է, այո՛: Բայց հայ ժողովուրդ մը որ հայերէն չունի, կը նմանի թըռչունի մը որ թէ չունի: Մարդուս խիղճը կրնա՞յ ընդունիլ որ զամբիւղ նետուի այսքան գեղահունչ ու այսքան կատարելալ մեր արեւմտահայերէնը:

Այս մասին ըսելիք դեռ շատ բան կայ, բայց այս անգամ ալ այսքանով գոհանանք:

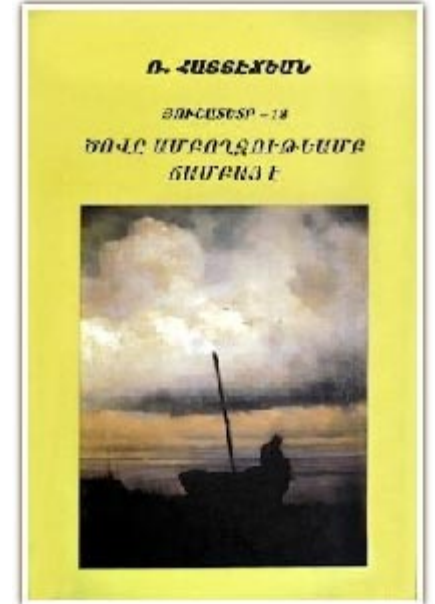
Լ. Շ. - Միտելի՛ պր. Հատտեճեան: Իմ վերջին հարցումը կը կրէ անձնական բնոյթ: Միշտ հիացումով կը հետեւիմ ձեր կարգապահ եւ ժուժկալ կենցաղին, ձեր հրապարակագրական ու գրական ամենօրեայ հանդարտ աշխատանքին, վստահ ըլլալով որ այդ աշխատանքին պտուղները ծնունդ կ'առնեն այն փառաւոր լոյսէն, զոր անցեալի ապրումներն ու փորձառութիւնները կը վառեն ձեր սրտին մէջ: Փոքրամարմին էք, սակայն ձեր կուրծքին տակ կը կրէք հայու մեծ սիրտ մը: Ալեւորութիւնը կը վայելէ՞ ձեզի: Ձեր դիմագիծէն կը ճառագայթէ խոհուն ու հեզահամ-

Չորրորդ վարեց՝ Լեւոն Շառոյեան

բոյր ծերունիի մը համակրելի պատկերը:

Ինծի այնպէս կը թուի, թէ «ծերութիւն»ը չի խորացնէր ձեզի: Ընդհակառակն, կարծեք կեանքի այս վերջալուսային փուլը դիմաւորած էք յօժարակամ եւ իմաստուն մերձեցումով, Նոյնիսկ՝ գոհունակութեամբ:

Դուք ծերութիւնը լաւապէս սերտած գրող մըն էք միաժամանակ: Ձեր «Վաստակը» թատերախաղին գլխաւոր հերոսը հանգստեան կոչուած տարեց ուսուցիչ մըն է: Նմանապէս, «Առաստաղ» վէպին Ա. հատորին գլխաւոր հերոսն ալ ծերունի մըն է, չափազանց հետաքրքրական տիպար մը, մտածումի կամ խոկումի ախոյեան մը: Ծերութեան մասին շահեկան անդրադարձումներ ունիք

Նաեւ «Յուշատետր»ի ժողովածուներուն մէջ (զորոքինակ՝ «Միտիթարական կողմեր ծերութեան մէջ» շարքը, կամ «Կոշկոռ կապած տարիք», «Ծերութիւնը գերութիւն է» եւ այլն), այնտեղ պատմելով ծերութեան շրջանի բարիքներն ու վայելքները...:

Սա պահուն, երբ կանգնած էք կեանքի մը իննսնամեակի սանդղամատին գագաթը, ինչպիսի՞ պատգամ մը պիտի ուզէիք տալ մեզի՝ ձեր յետնորդներուն. - ինչպէ՞ս դիմաւորենք ծերութիւնը, կամ ինչպէ՞ս նախնիք կեանքի ամբողջութեան: Ի վերջոյ՝ ի՞նչ է «կեանք»ի անտեսանելի խորհուրդը եւ արդեօք ի՞նչ կը նշանակէ «կեանքի աւարտ»:

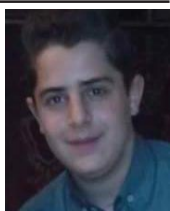
Ռ. Հ. - Ժ. դարու յայտնի գրողներէն Էրազմուս անմոռանալի կը մնայ «Գովք խնկութեան» անուն իր գիրքով: Կարծեմ դուն ալ պիտի սպասէիր որ ես ալ իմ կարգին գրեմ «Գովք ծերութեան» անուն գիրք մը...:

Իրականութեան մէջ, ծերութիւնը գովելի շատ բան չունի: Ամենէն գովելին՝ մեկու մը համար, ծերութեան հասած ըլլալն է: Մենք բոլորս ալ մեր կեանքին մէջ տեսած ենք ու միշտ ալ կը տեսնենք մերձաւորներ կամ բարեկամներ, որոնք կանխահաս կերպով կը բաժնուին

Աշակերտական Անկիւն

ԱՉԱՏՈՒԹԻՒՆՍ

Ալպէր Գասպարեան

Ազատութիւնը պարզ, սովորական բառ մը չէ, ան խորիմաստ է ու կը բնորոշէ մեր կեանքը... Աշխարհի մէջ ամեն բան սահման ունի եւ ամեն բան որոշ պայմաններէ կ'ազդուի կ'ընեն: Ուրեմն մարդ ինչպէ՞ս ազատ կրնայ ըլլալ, կամ որքա՞ն ազատ կրնայ վարել իր կեանքը...:

Իւրաքանչիւր անհատ ինք կըրնայ գծել իր ազատութեան սահմանը:

Նը՝ իր գործով, մտքով, խօսքով: Իւրաքանչիւրս, ուրեմն, նախ ինքնագիտակցութիւն պէտք է ունենանք՝ ճշդելու այդ սահմանը՝ առանց հարցեր ունենալու մեր ապրած միջավայրին հետ:

Իւրաքանչիւրս ազատութեան իր ներքին մղումին անսալու ձեւ մը պէտք է ունենանք, որպէսզի չկաշ-

կանդուիմք ու ոչ ոք կարենայ սահմանափակել մեր ազատութիւնը:

Ես ազատութիւնս ապրելու միջոցները գտած եմ: Ինքզինքս ազատ կը զգամ յատկապէս ինքնաշարժ վարած կամ դաշնամուր նուագած պահերուս: Երբ ինքնաշարժ կը վարեմ, կը զգամ որ ազատ եմ ու ոչ ոք կրնայ սահման դնել ազատութեանս, արագութիւնս կը հատէ բոլոր սահմանները:

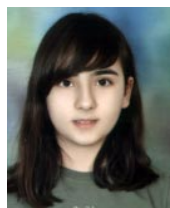
Երբ դաշնամուր կը նուագեմ, շատ կը հանդարտիմ, ուրիշ անձ մը կը դառնամ կարծեք: Դաշնամուրին ճերմակ ստեղները լաւ եւ ուրախ օրերուս կը նմանցնեն, իսկ սեւերը՝ տմոյն եւ տխուր օրերուս: Անոցմով մեղեդիներ ինչեցնելով ազատութիւն կը ստեղծեմ, ազատութեան քաղցր եղանակը կը նուագեմ:

Ժ. Կարգ
Ազգ. Բարեն Եփփէ Ծննդաբան

ՇՈՒՇԻ

(Աշակերտական այս փորձ-գրութիւնը Չաիրատի «Մայմուն» բանաստեղծութեան հետեւողութեամբ գրուած է):

Գառնի Մանճեան

Շուշի որ կ'ըսեմ՝ քաղաք չկարծեք,
Տան պզտիկ չար աղջիկն է մեր,
Զար որ կ'ըսեմ՝ անկիրթ չկարծեք,
Աշխարհիս ամենէն կիրթ աղջիկն է ան:

Պզտիկ որ կ'ըսեմ՝ շատ փոքրիկ չկարծեք,
Պզտիկութեան մէջ ան մեծ խելք ունի,
Մեծ խելք որ կ'ըսեմ՝ հանճար չկարծեք,
Ճարպիկութիւնն ալ իր տեղը ունի:

Ճարպիկ որ կ'ըսեմ՝ մանուկ չկարծեք,
Բոլոր ըրածներուն դիմաց բան կ'ակնկալէ,
Բան որ կ'ըսեմ՝ մեծ բան չկարծեք,
Ընտանիքին սերն ու գուրգուրանքը կը սպասէ:

Է. Կարգ
Լաթաքիոյ Ազգ. Սրբոց Նահատակաց Վարժարան

ՏՄԸՄ-Ի...

Սկիզբ՝ էջ 8

Այսօր, երբ թրջամետ նոյն վայրագ ահաբեկիչները յարձակեցան Սուրիոյ դէմ, Եահիա, որ կ'ապրի Զալէայի հիւսիսային շրջանի հերոսական «Նըպպոլ» աւանին մէջ, կազմած է ջոկատ մը եւ հերոսաբար կը մարտնչի թրջամետ ահաբեկչական խումբերուն դէմ՝ պաշտպանե-

լու իր հողն ու պատիւը: ՅՄԸՄ-ի ճամբով ցեղասպանութեան մասին իմացած այս մարդը, ամենալարուած մարտերուն ընթացքին մեր նահատակներուն լուսանկարներով զօտեանդուած է, եղած է պայքարունակ հերոս: Եահիաներուն նման անձերու շնորհիւ, շրջանը մեծ յաղթանակ նուաճեց՝ քաջաբար դէմ դնելով Թուրքիոյ անմիջական հովանաւորութիւնը վայելելու միջագային ահաբեկիչներուն:

ԶԳԱՅԱԿԱՆ ՈՉ ՄԷԿ ԶԵՂՈՒՄ, ԻՍԿ ՆԻՒԹԷՆ ՈՉ ՄԷԿ ՇԵՂՈՒՄ

Պարգէ Աւագեան

Այսպէս՝ ամբողջական ու վերջնական տարագումի մը յանգած ըլլալ ու այժմ Եականութեամբ կը բարձրաձայնեմ... մի՛ ճշշեք երիտասարդները, գիտութեամբ եւ անգիտութեամբ... մեղայ Աստուծոյ:

Եկեղեցական հասկացողութեամբ հաղորդուիլը բաւարար է մեր մեղքերը քաւելու համար, երբ անձնապէս պատրաստ ենք սրբագրելու մեր ընթացքը:

Սակայն կան սխալներ, որոնց արդիւնքը կը կրեն նաեւ ուրիշներ, նոյնիսկ երբեմն մեր սրտի հատորները՝ մեր գաւազները:

Կեանքը գեղեցիկ է իր ելեւելներով, գեղեցիկ է իր դժուարութիւններով, գեղեցիկ է մեր բարեկամներով ու երբեմն նեղմիտ մըրցակիցներով, մեծամիտ հակառակորդներով. գեղեցիկ է ան, նոյնիսկ իր դաժան աւարտով՝ «մահ»ով:

Կեանքը առաւելաբար գեղեցիկ է մարդոցմով. անոնք, սակայն, երբեմն զարհուրելի կը թուին իրենց արարքներով ու մեղքերու թողութեան համար մեղանշումը անգամ անբաւարար կը թուի:

Ձախող մարդը յաճախ կ'ըսէ՝ խակ է խաղողը ու կը թելադրէ ուրիշ խաղող մը, փորձելով համոզել քեզ, թէ ինքն է կեանքը պահողը ու ամենափոքր սխալ մը գործելուդ պարագային՝ կը դառնայ քեզ դատողը:

Ծնող-գաւազյարաբերութեան մէջ ալ այդպէս է երբեմն, ցաւօք, այնտեղ, ուր պէտք է ըլլալ գուրգուրոտ եւ լայնախոհ, ժխտականը վաւեր ու ճիշդին կառչող, մանաւանդ՝ կեանքը դրական կերպով գնահատող:

Քաջալեր պէտք է հանդիսանալ ուսանող, բանիմաց, գիտակից երիտասարդութեան, որպէսզի գիրենք հեռու պահենք շփոթէն, խարխափումէն եւ նահապետի մը նման ուղիղ ճամբան ցոյց տանք անոնց:

Անցան օրեր, ամիսներ ու պատերազմի վեց տարիներ... մեր պատանիները նախակրթարան էին,

հասան երկրորդական ու դարձան երիտասարդներ:

Երբ ձայն կը բարձրացնենք ինքնախարագանումի, նպատակ ունինք սրբագրումի, ոչ թէ սոսկ մեղադրանքի:

Սերունդներու պայքարը վերնագրին տակ կը տեղադրենք եր-

բեմն մեր գաւազներուն հետ տարակարծութեան հարցերը, եւ որպէս արեւելքի, միշտ համոզում կ'ունենանք, թէ մեր միջեւ յառաջացած բախումները ճիշդի ու սխալի յարաբերութեան արդիւնք են, երբեմն կը մոռնանք այսօրուան հարցերուն տուն տուող բուն պատճառը՝ մեր պարտադրելու եղանակը: Նորելու, գիտակից երիտասարդութեան ու զոհողութեան բարձրագոյն գիտակցութեամբ օժտուած ծնողներուն միջեւ յառաջացած բախումները ճիշդի եւ առաւել ճիշդի յարաբերութեան մէջ տեսնել կը փորձենք:

Ըմբռնելով մեր տարակարծութիւնը, սերունդներու պայքար եզրոյթը փոխարինենք ուրեմն սերունդներու օղակաւորում եզրոյթով:

Երկար ճամբով փորձեցի արագ հասնիլ, դանդաղ երթով ու գեցի ապահով հասնիլ եզրայանգումի:

Վերջապէս պարզաբանել փորձեցի, թէ նախասիրութիւններն ու իւրաքանչիւրին մօտ նախախնամութեամբ մը արմատ նետած հետաքրքրութիւններն են, որոնք պիտի ուրուագծեն մեր գաւազներուն ապագան, ոչ թէ մեր յորդորները կամ դպրոցական նիշերը:

Ազատ երթ մեր աշակերտներուն, բարի երթ մեր ծնողներուն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Տիկին Սիլվա Աշոտեան-Գասարճեան շնորհակալութիւն կը յայտնէ տիար Ժիրայր Բէխեանին, ԱԶԵ Ծննդաբանի խնամակալութեան եւ Շրջանաւարտից Միութեան, Ազգ. Զայկազեան վարժարանի ընտանիքին, Ս. Բառասնից Մանկանց Մայր եկեղեցւոյ դպրաց դասին, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ թաղականութեան, ՍՕ Խաչի ընտանիքին եւ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իր եղբոր՝

ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ

ՎԱՀԷ ԳԱՍԱՐՃԵԱՆԻ

մահուան սուգին:

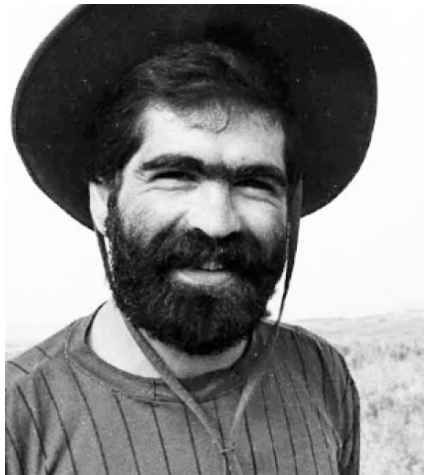
Հանգուցեալի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 18 Փետրուար 2018-ին, յաւարտ Ս. եւ Անմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, Վիլլաներ - Զալէպ:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին եկեղեցւոյ ներքնասրահէն ներս:

**ՊԵՏՐՈՍ ԴԵՌՆԴԵԱՆ (ՊԵՏՕ), (1964-1994).
ՅԱՐԹԱՆԱԿԻ ԿԱՐԵՌՈՐԱԳՈՅՆ ՊԱՅՄԱՆԸ
ԱՆՄԱՑՈՐԴ ՆՈՒՐՈՒՄՆ Է, ԱԶՆԻՈՒ
ՎՃՈՒԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ**

«Եթե մեռնելու ենք, ալելիլա է մեռնելը կռուելով ու պատուով»։ Ղարաբաղեան շարժումի երրորդ տարին էր։ Կարծեք պատ-

մութեան գիրկը կ'անցնէին այն փոթորկայից օրերը, երբ հրապարակները ալեկոծող ծով բազմութիւնը միահամուռ կը գոչէր «Ղարաբաղ», «Միացում» բառերը։

Այնպիսի իրավիճակ մը ստեղծուած էր, ուր ժողովուրդի հոգիին մէջ աստիճանաբար կը խամրէր պայքարի այն ուժգնութիւնը, որ ցայտուն կերպով դրսեւորուած էր շարժումի առաջին օրերուն ու ամիսներուն։ Մինչդէռ բուն պայքարը ծանր ու երկարատեւ պիտի ըլլար, եւ միայն զոհաբերութեան պատրաստակամ, Ղարաբաղի ազատագրումին հաւատարիմ, կեանքի ու ազատութեան նուիրուած մարդը պիտի կարենար անցնիլ դէպի յաղթանակ տանող բազում խոչընդոտներով լեցուն ճամբաներէն։ Տուեալ ժամանակահատուածին մէջ այս էր ամենակարեւոր ճշմարտութիւնը, որուն արժէքն ու իմաստը խորապէս ըմբռնած էր Զայ Դատի գինուորագրեալ պաշտօնակցի երիտասարդ Պետոսը։

Երեւանի Պետական համալսարանի ուսանող Պետոս, մարտի դաշտին մէջ ԼՂ-ի մայր Պետրոս Դերմոնդեան դարձաւ, ընտրուեցաւ Շուշիի առանձնակի գումարտակի փոխհրամանատար։ Ոչ միայն մշակեց Օմարի լեռնանցքի գրաման դժուարին ծրագիրը, այլեւ իր գումարտակով, առանց զոհ տալու, իրականացուց գայն։

Շահումեանի շրջանին մէջ անցուցած իր առաջին իսկ օրերէն Պետոս աչքի կը զարնուէր մարդոց հետ աշխատելու իր բացառիկ ճկունութեամբ, վարք ու բարքով, զանոնք հասկնալու կարողութեամբ։

18 Ապրիլի 1991-ին պաշտօնակցներու խումբը ուղղաթիռով Շահումեանէն մեկնեցաւ Գետաշէն ու հասնելուն պէս՝ Պետոսն ու իր ընկերը՝ Կարօտը, անմիջապէս ներկայացան Թաթուլ Կրպեանին՝ քննարկելու իրենց ջոկատին հետագայ ընելիքներու մանրամասնութիւնները։ Այդ հանդիպումը Թաթուլի, Պետոսի եւ Կարօտի առաջին, եւ, ցաւօք վերջին հանդիպումն էր։

Մալիպետի գրաւումին ընթացքին, գրոհը սկսելէն վայրկեաններ

անց, Պետոսն, գործելով հարուածային ջոկատի կազմին մէջ, ուսէն կը վիրաւորուի։ Վերքը թեթեւ էր, ապաքինումն ալ անսկաւ կ'անցնէր, ինչպէս սովորաբար կ'ըսեն՝ ոտքի վրայ։

Մահը բազմիցս անցած էր Պետոսի կողքէն, սակայն ան Ղարաբաղի ամենաօրհասական օրերուն, նոյնիսկ Գետաշէնի, Մարտունաշէնի ողբերգական անցքերէն վերջ, երբեք պարտուողի հոգեբանութեամբ չապրեցաւ, անոր դաւանանքը յաղթանակն էր միայն։

Շահումեանի դէպքերուն ողբերգական ընթացքն ու իր մարտական ընկեր-հրամանատար Կարօտի անհետանալուն վիշտը նոյնիսկ չուսալքեցին Պետոսն ու ան չկորսնցուց իր վճռականութիւնն ու անսասան ոգին։

Իսկ յաղթանակի կարելորագոյն պայմանը, ինչպէս բազմիցս կը շեշտէր Պետոսն, անմաքորդ նուիրումն է, ազնիւ ու վճռական պայքարը։

Ան միանգամընդմիջ տընտրած էր այդ ճամբան եւ պէտք էր ընթանար այդ ճամբով մինչեւ վերջ։

Ու ան գնաց մինչեւ վերջ, մինչեւ յաղթանակ։

14 Փետրուարի 1994. Թրքական ուժերը Ղարաբաղեան զօրաբաժիններու միաւորումներուն հարուածներէն մագապուած՝ կը լքեն իրենց դիրքերը եւ անցնելով Օմարի լեռնանցքը՝ ԼՂՀ-ի բանակի մարտիկներուն տնօրինութեան կը յանձնեն լեռնաշղթայի ամրակում բարձունքները։

Անհրաժեշտ էր լեռնալանջերուն վրայ դիրք բռնած մարտիկներուն համար սնունդ եւ հանդերձ ապահովել։ Թիկունքի առաջաւոր դիրքին կապող ասֆալտապատ միակ ճամբան, որ կ'անցնէր Եանշաղ եւ Ղամիշլի գիւղերուն մէջէն, ձիւնին պատճառով՝ տեղ-տեղ խցանուած էր։

Անհրաժեշտ էր այդ ճամբան բանալ եւ տեղւոյն վրայ լուծել հայկական դիրքերուն վրայ հաստատուած գինուորներուն մատակարարումի հարցերը։ Պետոսն, այդ նպատակով, Եանշաղէն կ'իջնէ Ղամիշլի, ապա կ'ուղղուի դէպի Գանձակ-Քարվաճառ տանող խաչմերուկ։ Գանձակ տանող ճամբուն, խաչմերուկէն 6-7 քմ. հեռավորութեան վրայ կը հանդիպի շտապ օգնութեան մեքենային եւ անոր շուրջ խմբուած գինուորներուն պատմածներէն կ'իմանայ, որ անոնց յանձնարարուած է մարտադաշտէն դուրս բերել ԼՂՀ-ի բանակի տեղւոյն վիրաւոր գինուորներէն մէկը։ Բայց, քանի որ ճամբան թուրքերու կողմէն ականապատուած էր, շտապ օգնութեան մեքենային սպասարկող անձնակազմը ողբերգական հետեւանքներու առաջը առնելու համար՝ կը տատամէր յառաջանալու որոշումին մէջ, իսկ մարտադաշտին վրայ վիրաւոր գինուորը անոնց օգնութեան կը սպասէր։

Պետոսն, հակառակ սպառնացող ստոյգ վտանգին, չէր կրնար անտարբեր ըլլալ գինակիցներէն օգնութիւն հայցող, մարտադաշտին մէջ մինակ նկատմամբ։ Ան վարորդին փոխարէն՝ անվարան կը նստի շտապ օգնութեան մեքենայի դէպին եւ մինակ կը շտապէ վայրկեան առաջ մարտադաշտէն դուրս բերել վիրաւոր մարտիկը։

Քանի մը ակնթարթ անց պայթիւն մը կը լսուի եւ ակնի բեկորներէն խոցուած Պետոսն կը նահատակուի, իսկ վայրկեաններ անց, նոյն այդ ճամբայէն, արդէն անարգել, Ղարաբաղեան բանակի գինուորները կ'անցնին իրենց զրահապատ մեքենաներով։

ԼՂՀ-էն դէպի Մաւ եւ Օմարի լեռնանցք երկարող մայրուղին բաց է...

Պետոսի գործին միակ չափանի-

շը անմահութիւնն էր, որովհետեւ մահն անգամ չբաժնեց գինք իր ժողովուրդէն։ Արցախի հերոս, ազատամարտիկ, հրամանատար Պետրոս Դերմոնդեան 1996-ին ԼՂՀ-ի կողմէն յետմահու կը պարգեւատրուի «Մարտական խաչ» շքանշանով։ Նոյն թուականին ԶՀ-ի կողմէն յետմահու կը պարգեւատրուի Արիութեան մետալով, հետագային՝ «Ոսկե արծիւ» շքանշանով կ'արժանանայ «Արցախի հերոս» կոչումին։ Անոր անունով կը կոչուի Պաշտօնի, Եղեգնուտի եւ Քաշաթաղի շրջանի Տիգրանաւան գիւղի միջնակարգ դպրոցները։ Իսկ 2007-ին անոր հարազատ համալսարանին մէջ կը բացուի «Պետրոս Դերմոնդեան» անունը կրող լսարան մը։

Յաւերժ փառք քեզ, Պետրոս Դերմոնդեան...

**Հրամանատար Պետոսի
(Պետո Դերմոնդեանի յիշատակին)**

**Մեծ Մռովից մինչ Զորադիգ
Փառքի ճամբայ եւ անցել
Ու այդ ճամբին քո համբաւից
Մեր ձորերն են թնդացել։**

**Հրամանատար անվախ ընկեր,
Դաշնակցական քաջ զինուոր,
Քո քաջ բազկի հուժկու զարկից
Թուրքն էր ընկնում ամեն օր։**

**Դեպ Օմար սար, դեպ մեծ Ջամբազ,
Դեպի կարօտ սուրբ երդում,
Ուր Օմարում յաղթած վայրում
Լուսէ խաչն է իր կերտում։**

**(Կրկնելով)
Հրամանատար....**

**Չինուորն ընկաւ, քաջ ֆետային,
Մեծ Մռովը սարսռաց
Ու երկնքից ձմրան կեսին
Անձրեւ տեղաց՝ որպէս լաց։
Գնաց Պետոս, մեծ երամին
Մի նոր արծիւ միացաւ,
Փառք քեզ, Պետո, փառք երամիդ,
Հայոց սրտերն դառնացան։**

**Դաշնակցական դու քաջ զինուոր,
Հրամանատար մեր ընկեր,
Քո բազուկի հուժկու զարկից
Քանի թուրքեր են սատկել։**

**(Կրկնելով)
Հրամանատար....**

ԱՊՍՏԱՍԲ...

Սկիզբ՝ էջ 7

մեր երկրին վրայ ու պայքարի շունչով կը համակեն ազատատենչ մեր ժողովուրդը։ 451 թուականին տեղի ունեցած Աւարայրի ճակատամարտն ալ անարդար կարգերու դէմ ուղղուած էր ու Նուարսակի դաշնագրով վերջ տուած էր պարսկական ոտնձգութիւններուն։

Փետրուարեան ապստամբութեան ոգին էր կրկին, որ այս անգամ 1988-ին կը թեւածէր Հայաստան աշխարհին վրայ ու մեր երկիրը դէպի անկախութիւն կ'առաջնորդէր։ Արցախն ալ կը հետեւէր նոյն օրինակին։

Միտք բանին՝ բռնակալները

կը տապալին, կայսրութիւնները՝ նոյնպէս, Էականը բռնութեան, անարդարութեան դէմ պայքարող հայու ոգին կենդանի պահելն է մեր ժողովուրդին, մեր երիտասարդութեան մէջ։

Այն ոգին, որ հայկական պատմական իրաւունքներուն տէր կանգնելու յանձնառութեամբ, բայց նաեւ ներքին մեր փոքրերուն դէմ պայքարելու ուժականութեամբ կը տոգորէ, պէտք է տոգորէ մեզ։

Փետրուարեան ապստամբութիւնը կարճ շրջանի մը կամ ժամանակաւոր նպատակի մը չէր ծառայէր վերջապէս, ան մեր ժողովուրդին մէջ ազատութեան ու արդարութեան տենչը կ'ամրագրէր առ յաւերժ։

ՄՏԱՄԱՐԶԱՆՔ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄՆ 236)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Հորիզոնական

- 1- Ինսուլին հորմոնի անբաւարարութեան հետ կապուած հիւանդութիւն: Գոնէ:
  - 2- Խառնակ վիճակ: Պտղատու ծառ մը:
  - 3- Իգական օտար անուն: Հակառակ՝ գրաբար «օր»:
  - 4- Մագ: Կրկնուած ծայնաւորներ: Հակառակ՝ ցուցական դերանուն:
  - 5- Բուն: 5400: Գոյութիւն ունի:
  - 6- Հակառակ՝ անձնական դերանուն: Հակառակ՝ ցուցական դերանուն:
- Հարկը տարի:
- 7- Բումբ, սրունքի մտտ մասը: Կարծր, պիւր:
  - 8- Հայկական երգերուն մէջ յաճախ գործածուող բառ:
  - 9- Դեղնագոյն ընդդէմ: Հակառակ՝ այծի ձագ: Բայական լծորդութիւն:
  - 10- Հակառակ՝ 4430: Մանր քար:
  - 11- Կերպասի լայնք: Զոր, ցամաք: Եւս:
  - 12- Հայոց աշխարհի գետերէն: Իգական անուն:

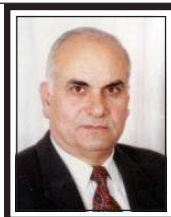
Ուղղահայեաց

- 1- Շքեղ տօնակատարութիւն: Հակառակ՝ տարի:
- 2- Կրկնուած ծայնաւորներ: Իգական անուն: Ցաւի ճիւղ:
- 3- Հեթանոս քահանայ: Խումբ, գունդ: Հակառակ՝ յարաբերական դերանուն:
- 4- Հակառակ՝ ցուցական դերանուն: Հանքային համեմ: Բայական լծորդութիւն:
- 5- Դանիէլ Վարուժանի երկերէն:
- 6- Նիստ: Հակառակ՝ միացող ածուխ:
- 7- Մագերու գիծ: Միացնել: Կրկնուած ծայնաւորներ:
- 8- Չքաւոր: Հակառակ՝ 7001: Հակառակ՝ իրերայաջորդ տառեր:
- 9- Հայաստանի մէջ քրիստոնէութիւնը պետական կրօնք դառնալու թուականը տառերով: Հայարտ:
- 10- Քաղելու գործիք:
- 11- Հակառակ՝ 7407: Սանդուղ:
- 12- Տաճանակիր աշխատանքի դատապարտուած: Լեցուն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Հանգուցեալ

ԼԵՒՈՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Հանգուցեալի մահուան Ա. տարելիցի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 25 Փետրուար 2018-ին, յաւարտ Ա. Եւ Անմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, Վիլաներ - Հալէպ:

Պատրաստեց Մարինա Զիւլքրուհան-Պողիկեան

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 236)

Տեղաւորէ՛ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իւրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաեւ (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

1			3					9
	4		1		6			
				9			1	2
2	5	8				1		
		7					8	
						2		6
	2			1			3	
9	7			3		8		5
8		4		5		6		

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 7)

Ստորեւ նշուած եկեղեցական սպասներն ու իրերը շնչելով գտէ՛ք պահուած բառը:

Պահուած բառը 6 տառերէ բաղկացած եկեղեցական սպաս մը կը ներկայացնէ:

խ	մ	ա	դ	գ	մ	ա	յ
բ	ռ	մ	ռ	մ	գ	շ	խ
գ	ռ	ւ	կ	ա	ա	տ	ն
բ	բ	ւ	ն	ն	ւ	ա	կ
ա	շ	թ	բ	կ	ա	ն	ա
կ	ռ	ե	դ	վ	գ	ա	մ
ա	ց	խ	ա	չ	ա	կ	ա
լ	ս	կ	ի	հ	ն	ռ	ն

աշտանակ - բուրվառ - խնկաման - գաւազան - սկիհ - քշոց - մաղզմայ - գրակալ - խաչ - խունկ - մոմ

ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ԽԱԶԲԱՌ (ՄՆ 235)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ս	պ	ա	ր	տ	ա	կ		ս	պ	ա	յ
2	ա	ա		ե	ր		ա	ն	ի	ա		ա
3	ն	ր	ա	ն			պ	ա	ս	տ	ա	ռ
4	ա	տ			տ					ռ	յ	ա
5	հ				ա	ի		լ	ռ	ւ	ր	ջ
6	ի	ս	կ		ե			ի	հ		ս	տ
7	ն	ռ	ա	հ	ր	ա	շ		ա	ս	տ	
8		ւ	ա	ս	ր	ա	պ		ս	ի	ն	
9	ե	ր	բ	պ	ա	տ	ա	ն	ի	ե	ն	
10	ր	ա						ն	ի	լ	ա	հ
11	ա	լ	ա	ր	ի	լ						ա
12	մ		դ	ե	ւ	ռ	ն	դ	ե	ա	ն	ց

ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 235)

2	4	8	9	3	1	5	7	6
5	7	3	6	8	2	1	9	4
1	9	6	4	5	7	2	8	3
6	1	9	8	7	4	3	5	2
3	8	7	2	6	5	9	4	1
4	2	5	3	1	9	8	6	7
7	6	2	1	9	8	4	3	5
9	5	4	7	2	3	6	1	8
8	3	1	5	4	6	7	2	9

ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 6)

Պահուած բառը՝ ծաղկակաղամբ

Սեւան Ազարիկեան-Պարմաքզեան

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱՋ

ԽՈՅ

Յուսահատեցնող շրջան մըն է: Ճնշում եւ դժուարութիւններ պիտի ունենաք: Լուրի մը պատճառով պիտի տխրիք: Ձախողութեան պիտի մատուցի ձեր մէկ գործը, մի՛ աճապարեք:

ՅՈՒԼ

Աշխատեցէք ձեր ընկերային եւ հասարակական կեանքը բարելաւել, որպէսզի կարենոր դեր խաղաք ձեր միջավայրին մէջ: Ուրախ մնացէք:

ԵՐԿՈՐԹԵԱՆ

Մթնոլորտը ճնշող է եւ պատասխանատուութիւնը՝ մեծ: Կարենոր յարաբերութեան մէջ կը գտնուիք, կարելի չէ ձախողիլ: Արկածախնդրութեան մի՛ դիմեք:

ԽԵՑՁԵՏԻՆ

Ճամբորդութեան մը համար պիտի ուրախանաք: Ամսուան ուրախ օրերէն մէկն է: Ձեր նպատակները աշխուժութեամբ կը շարունակէք հետապնդել:

ԱՌԻՇ

Թերացում մի՛ արձանագրեք վարչական եւ օրենսդրական գործերու մէջ: Մասնագետներու օգնութեան կարիքը ունիք: Նիւթական եւ ժառանգական հարցեր պիտի ունենաք:

ԿՈՅՍ

Այս օրերուն սիրային խնդիրներ պիտի ունենաք: Թշնամական կեցուածք մի՛ որդեգրեք: Ամէն տեսակ խնդիրներէ հեռու կեցեք:

ԿԵՒՈՋ

Անհոգ մի՛ գտնուիք ձեր ստանձնած պարտականութիւններուն մէջ: Լուսարձակի տակ ամուսնած են ձեր գործերը: Պատրաստ եղէք պատասխանատուութիւն վերցնելու:

ԿԱՐԻՃ

Ուրախ եւ յաջող պահեր պիտի ապրիք: Հաշտուեցէք դուք ձեր անձին եւ շուրջիներուն հետ: Ամսուան ամենէն լաւ շաբաթներէն մէկն է:

ԱՐԵՂՆԱՊՈՐ

Անակնկալ մը կը պատրաստեք ձեր ընտանիքին՝ լուրով մը կամ արարքով մը: Ընտանիքիդ մէկ անդամին վիճակով պիտի մտահոգուիք: Կը փափաքիք նորութիւն մտցնել ձեր առօրեայ կեանքին մէջ:

ԱՅԾԵՂՋԻՐ

Ձեր աշխատանքային հանդիպումները պիտի շատնան: Ձեր զգացումները գուսպ պահեցէք: Կարիքաւորի մը օգտակար պիտի դառնաք:

ՋՐՅՈՍ

Տքնաջան աշխատեցէք եւ դասաւորեցէք ձեր նիւթական պայմանները: Նոր ծրագիր մը պիտի քննարկէք:

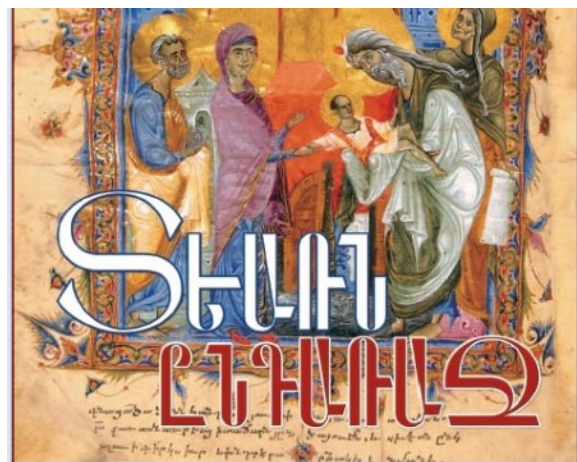

ՁՈՒԿ

Մեծ յաջողութիւն մը պիտի արձանագրեք: Բախտը կը ժպտի ձեզի, եւ մեծ ուրախութիւն կ'ապրիք: Ամսուան ուրախ շաբաթներէն մէկն է:

Տօն քառասորեայ գալստեանն Զրիստոսի ի տաճարն:

Հայ առաքելական եկեղեցին 14 Փետրուարին մեծ հանդիսութեամբ կը յիշատակէ քառասորեայ մանուկ Յիսուսը տաճարին ընծայաբերելու տօնը՝ Տեառնընդառաջը:

«Տեառնընդառաջ» բառը գրաբարեան հայերէն բարոյ բառն է, որ կազմուած է «Տէր» եւ «ընդառաջ» բառերէն: Բառի ստուգաբանութիւնն է՝ «Տիրոջն ընդառաջ ելնել» կամ «Տէրը դիմաւորել»: Բառացիօրէն կը նշանակէ Տիրոջ ընդ առաջ երթալ, Աստուծոյ առջեւ կենալ, Աստուծոյ մօտենալ, եւ այլն: Արդարեւ, Տեառնընդառաջի տօնը Յիսուսի մանկութեան կեանքէն վերցուած դրուագ մըն է, այլ խօսքով Յիսուսի քառասորեայ տաճար ընծայման եղելութիւնն է:

Տեառնընդառաջի տօնախմբութեան մէջ յատկանշական կը համարուին.

Ա- Հրավառութիւնը եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ (հին ատեն՝ դաշտերու մէջ)

Բ- Օրհնութիւնը (նորապսակներու, մանուկներու, գիրքի)

Գ- Լուսաւորութիւնը եւ չարի խափանումը
Ըստ Ս.Գրիգոր Տաթեւացիի. «Ինչպէս Տիրոջ տաճարին ընծայելու ժամանակ ժողովուրդը ջահերով եւ կանթեղներով ելաւ անոր ընդառաջ, մենք ալ նոյն օրինակով կրակ ու ջահ կը վառենք եւ Տիրոջ գալստեան նախատօնակը կը կատարենք»: Ըստ Աւետարանին, Յովսէփն ու Մարիամը Բեթղեհէմի մէջ 40 օր մնալէ ետք կ'առնեն մանուկ Յիսուսը եւ կ'երթան Երուսաղէմ՝ Տիրոջ ներկայանալու: Անոց ընդառաջ կու գայ Սիմոն անունով Աստուծոյ ծառան, որ Տիրոջմէն խնդրած էր իրեն այնքան կեանք տալ, մինչեւ որ տեսնէր Աստուծոյ փրկութիւնը:

Տեառնընդառաջի հրավառութիւնը կը վերագրուի Նաեւ հեթանոսական շրջանէն՝ Տիր աստուծոյ (Տիրը դպրութեան եւ արուեստի աստուածն էր): Կարգ մը բանասերներ Տեառնընդառաջը կը կապեն Միհր՝ կրակի աստուծոյ, որուն անունով ալ ունէին Մեհեկան ամիսը, որ կը համապատասխանէ Փետրուար ամսուան:

ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1-Սովորութիւն էր մոմի պատրոյգին մուրը երիտասարդ աղջիկներու աչքերուն քսել, աչքացաւէ՝ գերծ պահելու գիրքը:

2-Խարոյկին մօտ բերել հիւանդները, հաւատալով որ այսպիսով անոնք շուտով կ'ապաքինին:

3-Մանուկները եկեղեցի տանիլ, որպէսզի քահանան օրհնէ գիրքը: Վերադարձին Նախ մայրը պէտք էր համբուրէր երեխային աչքը եւ նուէր տար անոր, ապա ազգականները նոյնը կատարէին:

Շար.՝ Էջ 14 ➤

ՍՈՒՆԿՈՎ ՄՍԱՇՈԹ

ԽՄՈՐԻ ԲԱՊԱՊՐՈՒԹԻՒՆ

7 գաւաթ ալիւր
1 սուրճի դգալ ձեթ
1 պգտիկ դգալ թթմոր
3 գաւաթ գաղջ ջուր
1 պգտիկ դգալ աղ
1/2 պգտիկ դգալ շաքար

ՄԻՋՈՒԿԻ ԲԱՊԱՊՐՈՒԹԻՒՆ

1 քիլօ սունկ՝ մանր քաշուած, 2 գաւաթ ազատքեղ՝ մանրուած, 1 1/2 քիլօ լոլիկ, 8-10 պճեղ սրիտոր՝ ճգմուած, 1/2 քիլօ տիխ՝ մանրուած, 1/2 պգտիկ դգալ անուշ փոշի պղպեղ, 1 մեծ դգալ փոշի կարմիր պղպեղ, 1 1/2 մեծ դգալ լոլիկի խիւս, 1/2 մեծ դգալ պղպեղի խիւս, 1 սուրճի գաւաթ լեմոնի հիւթ, 2 կանաչ պղպեղ՝ մանրուած, 1 թէյի գաւաթ ձեթ

Ծանօթ: Ըստ փափաքի կարելի է աւելցնել 4 մեծ խաշած եւ մանրուած կանկառ (արտիշոգի), 2 մեծ դգալ նուռի թթու եւ 1 պգտիկ դգալ աղտոր (սումախ):

Խմորի պատրաստութեան համար, ալիւրը մաղել եւ դնել խորունկ ամանի մը մէջ: Վրան աւելցընել աղն ու շաքարը:

Թթմորը լուծել քիչ մը գաղջ ջուրով. ալիւրին մէջտեղը բացուած փոսիկին մէջ պարպել:

Աւելցնել ձեթը եւ սկսիլ շաղել միշտ ջուր ամենով:

Խմորը ծածկել լաթով մը եւ ձգել, որ հանգչի ու բարձրանայ:

Խմորը թթուելէ ետք պգտիկ գունդերու վերածել. դարձեալ ձգել որ հանգչի:

Խրաքանչիւր գունդ բանալ գլանով: Ուշադիր ըլլալ, որ շատ բարակ ու մեծ չըլլայ: (Միտով մսաշոթէն փոքր պէտք է ըլլայ):

Միջուկի պատրաստութեան համար, միջուկին բաղադրութիւնը մէկտեղել եւ լաւ մը խառնել:

Բացուած խմորին վրայ տարածել միջուկը:

Ձեթով ծածկուած ափսէին մէջ շարել եւ փուռին մէջ եփել:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՆՂԱՐՏ...

Մկրտչի Լ. 9

Կեանքն ու չեն կրնար հասնիլ իրենց ծերութեան: Կեանքիս կանուխ շրջաններն ի վեր մտածած եմ, որ այս պարագան Մայր Բնութեան կողմէ մասնաւորաբար մարդոց նկատմամբ գործուած մեծ անարդարութիւնն մըն է: Ո՞ր ոյժն է որ կ'որոշէ մարդոց ապրելիք տարիներուն թիւը:

Ծերութիւնը գովելի շատ բան չունի: Որքան ալ առաւել լամ խաղաղ առողջութեամբ հասած ըլլաս ծերութեան շրջանին, ֆիզիքական անհանգստութիւններ կան, որոնք կեանքը կը դժուարացնեն: Զաւելու դժուարութիւն, լսելու կամ ըստածները ընկալելու դժուարութիւն, մոռացկոտութիւն, եւ դեռ այսպիսի ազդակներ, որոնք ուրիշներէն շատ ալ չեն նշմարուիր, որոնք սակայն դժուարութիւններ կը ստեղծեն: Ամենէն կարեւոր կէտն ալ, այս պարագային, այն հասկնալի ճշմարտութիւնն է, թէ յարաբերաբար աւելի երիտասարդ մարդիկ այլեւս շատ չեն փոքրօք ծերունիներու հետ խօսել: Նոյնիսկ եթէ տակաւին կը մնաս պատնէշի վրայ, նոյնիսկ եթէ տակաւին շրջապատուած ես անկեղծօրէն քեզ սիրող սիրելիներով, կը զգաս որ երբեմն «աւելի» գալ սկըսած ես: Կամ կը զգաս որ «առանձին» մնացած ես: Արդարեւ, ծերութիւնը տեսակետով մը առանձնութիւն կը նշանակէ: Հարկը հոգիով ալ շրջապատուած ըլլաս, հարկը հոգիի կողմէ ալ ծափահարուիս, կը զգաս որ իրականութեան մէջ այլեւս առանձին մնացած ես: Ի՞նչ սիրելի դէմքեր, վաղեմի ընկերներ, սրտակից բարեկամներ հեռացած գացած են, հեռացողներուն տեղ նորեկներուն ժամանումը տեսած ես, ուրախացած ես: Նորեկները կրնա՞ն սակայն բռնել մեկնողներուն տեղը: Վերջին հաշուով՝ տեսակ մը կողմացում է ծերութիւնը: Բայց իմաստութիւնը կը պահանջէ որ ծերունին հասկացողութեամբ դիմաւորէ այս ճշմարտութիւնը, չգանգատի զինքը շրջապատողներուն սա կամ նա կեցուածքին համար: Ես, իմ հաշտոյս, բախտաւոր եմ: Շրջապատուած եմ կողակիցով, գաւակներով, թոռներով ու անհամար համակիրներով, որոնք շատ կը թեթեւցնեն այն առանձնութիւնը, գործումն ծերունի կը զգայ: Բոլորին ալ շնորհակալ եմ:

Յաճախ կը մտածեմ անցեալիս մասին: Աչքերուն առջեւ կը կենդանանան իմ մանկութեանս պատկերները, մանկութեանս ընկերները, անոնց հետ ապրուած դրուագները, կամ աւելի վերջուան կեանքիս անցուդարձերը: Շատ հեռու մնացած են անոնք ու կը դժուարանամ հաւատալու որ ես այդ շրջանը ապրած եմ ա՛յս կեանքիս մէջ: Ինձի այնպէս կը թուի թէ այդ մէկը ուրիշ կեանքի մը մէջ էր: Կը թուի թէ մենք քանի մը անգամ աշխարհ կու գանք ու կ'ապրինք կեանքի դրուագներ, որոնք կարծես թէ իրարու շարունա-

կութիւնը չեն: Կեանքի ամեն դրուագ իր մասնաւորութիւնն ու պատմութիւնը ունի, ամեն մէկը տարբեր խորագիրի մը տակ կրնար հաւաքուիլ՝ եթէ անոնցմով վեպեր գրել փորձեմք:

Ուրիշ կէտ մըն ալ կայ որ անհատաւոր կը թուի: Մտածել, թէ իրապէս այսքան ծերացած ես: Իրապէս ունի՞ս այն տարիքը, գործոյց կու տայ անձնագիրդ: Սխալ բան մը չկա՞յ արդեօք:

Սխալ բան չկայ: Ո՛չ թէ դժբախտաբար, այլ՝ բարեբախտաբար: Օրը առնուազն քսան անգամ կրնաս փառք տալ Աստուծոյ, որ հասած ես այս հանգրուանին ու տակաւին փորձած չես կեանքէն, տակաւին փորձած չես սիրելիներդ, տակաւին փորձած չես բոլոր այն գաղութներէն, որոնք սիրելի են քեզի: Օրը առնուազն քսան անգամ ալ կրնաս աղօթել որ Աստուծոյ քեզ պահէ փորձանքէն ու դժբախտութենէն:

Բարի սովորութիւնն մը ունիմ: Ամէն անգամ որ դժուարութիւն մը կը յաղթահարեմ, կամ ամէն անգամ որ ցանկալի արդիւնքի մը կը հասնիմ, Աստուծոյ փառք կու տամ մինչեւ հիմա եղածին համար, բայց անմիջապէս ալ կը խնդրեմ, որ ասկէ վերջ ալ մեզ պահէ դժբախտութիւններէ: Ես այս սովորութիւնը կը կոչեմ «միւնչեւ հոս ու ասկէ վերջ»: Որովհետեւ ամէն տարիքի մէջ թեւ «միւնչեւ հոս»ը հրաշալի է, բայց կայ նաեւ «ասկէ վերջ»ը:

Դեռ ի՞նչ կը մնայ մեզի վերապահուած ապագայի մէջ, չեմ գիտեր: Իմ գրականութիւնը, իմ ժողովուրդիս մատուցուած իմ հաւատաւոր ծառայութիւնը պատճառ դարձած է որ հարիւրաւորներ ինձի ըսեն՝ թէ կ'աղօթեն իմ առողջութեան ու արեւշատութեան համար: Ես կը հաւատամ անոնց աղօթքին գորութեան ու երախտապարտ եմ անոնց: Բայց այնքան եսասէր չեմ որպէսզի միայն մտածեմ իմ սեփական կեանքիս մասին: Ես, ամէն անգամ որ մէկը «շատ ապրիս» կ'ըսէ, կը պատասխանեմ. «Միասին ապրինք»: Ապրիլը լաւ բան է, բայց սիրուած անձերու հետ միասին ապրիլը աւելի՛ լաւ բան է: Ամուսնացող գոյգերու համար բարեմաղթութիւն մը կայ. «**Նոյն բարձին վրայ ծերանայք**», կ'ըսեն: Նոյն կարգով պիտի մաղթենք որ ամէն մարդ կարենայ ծերանալ, եթէ ոչ նոյն բարձի վրայ, գէթ կեանքի նոյն մակարդակին վրայ: Ամէն մարդ պէտք է վայելէ ծերութեան հրաշք գեղեցկութիւնը: Պայմանաւ անշուշտ, որ Աստուծոյ աջ իրաւունքներով օժտէ մարդու ծերութիւնը:

(վերջ)

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱԶ...

Մկրտչի Լ. 13

4-Կարգ մը գաւառներու մէջ, եկեղեցիէն ետք կ'ուղղուէին նորապըսակ փեսային տունը եւ խարոյկ կը վառէին: Փեսան՝ հարսանեկան նաւթօտը գլխուն, իսկ հարսը՝ քօղով ծածկուած, կը սպասէին պսակադ-

րող քահանան, որ կրկնապսակ կը կատարէր: Ապա տան մաքիւր դիտմամբ հարսին քղանցքին մէկ ծայրը կ'այրէր՝ չարերը օճախէն հեռացընելու միտումով:

5-Ժամերգութեան աւարտին մարդիկ եկեղեցիին մէջ վառուող մոմէն կը վառէին իրենց մոմերը՝ Զրիստոսի փրկարար լոյսի խորհրդանշանը իրենց հետ տանելով տուն:

6-Խարոյկի վրայէն երիտասարդներ կը ցատկէն՝ ի նշան նոր կեանքի եւ պատրաստ՝ յաղթահարելու փորձութիւնները:

ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆ...

Մկրտչի Լ. 5

Կայութեան կը վերածուի: Վերջին տարիներու Սուրիոյ ապահովական կացութեան բերումով վտանգուած տեղւոյն հայ գաղութը՝ տեղատուութիւն ապրեցաւ: Մեծ թիւով սուրիահայեր լքեցին իրենց ծննդավայրը, բնօրրանը եւ ուղղութեան աւելի ապահով վայրեր ու երկիրներ: Դաշնակցութիւնը իր շարքերով ու համակիր գաղութացած կազմակերպեց գոյատեւող գաղութին կեանքը, փորձելով խոնձապային մթնոլորտէն հեռու պահել գաղութի գաւակները: Գաղութը միահամուռ ուժերով կազմակերպեց շտապ օգնութեան գործն ու հայկական թաղամասերու ինքնապաշտպանութիւնը՝ այդ ճամբուն վրայ գոհելով իր ընտրանի տղաքը:

Այլ տեղեր եւս, դաշնակցական մարմիններ իրենց նիւթաբարոյական աջակցութիւնը չզլացան, նախ՝ ապահովելու Սուրիոյ մայր գաղութի կարիքները, ապա կազմակերպուած եղանակով ընդունելու օտար ասիւրի հասած հայ գաղութացեալները: Այդ գործերը բնական է առանց բացթողումներու չանցան, բայց բոլոր մակարդակներու վրայ, գաղութային ուժերու լարումով աշխատանք տարուեցաւ, տանելի դարձնելու նոր միջավայրերու պարտադրած դժուարին պայմանները՝ գաղթական հայորդիներուն վրայ:

Դաշնակցութիւնը վարկանշային չափանիշերով կամ սոսկ քաղաքական կուսակցութիւններու տըրուած գնահատականներով կարելի չէ արժեւորել: Դաշնակցութիւնը ապրում է, շնչող ու գարգացող հաւատամբ է, գարգաւարական շարժում է, իր կողմումով եւ առաքելութեամբ հայ ժողովուրդի եութեան մէկ մասնիկն է, անձնորդ ծառայութեամբ եւ միայն կենդանի գործի բարոյական բաւարարութեամբ յազմեալն է դաշնակցականին վարձահատոյցը:

Հոս կ'ուզեմ անդրադառնալ նաեւ իր չափով թերեւս աննշան մէկ երեւոյթի, բայց իր թելադրականութեամբ՝ շատ բան յուշող պատգամի.

«Արդ, անոնք որոնք այցելեցին Պուրճ Համուտ, վստահ որ հանդիպեցան Սարգիս Տուտագեանի՝ Ափղլոյի համրացած իշխատակի կոթողին: Ափղլոյն այն համեստ ընկերն էր, որ տարիներ շարունակ «Ազդակ» օրաթերթը ցրուած էր Պէրուքի մէջ»:

Կը մէջբերեմ այս օրինակը ընդօժելու համար, որ Ափղլոյի օրի-

նակը համրացած չէ: Ան խօսուն եւ շնչող մէկ օրինակն է համեստ դաշնակցական մարդուն, ռենչաբերին, գեղջուկին, մտաւորականին, շինականին, անհամար անյայտ դաշնակցական մարտիկներուն, որոնք իրենց կարգին նոյնքան դեր ու վաստակ ունեցած են այս ընտանիքի երթին մէջ, որքան մեզի ծանօթ հանրայայտ անունները:

Հետեւաբար ողջունելի կը գըտնենք բոլորին ճիգերը, մարմիններ թէ ազգային կուսակցական հաստատութիւններ, որոնք ունեցան այս ազնիւ մտածումը՝ արձանի մը ընդմէջէն յաւերժացնելու մշակներու, բանուորներու դերը հանրային կեանքին մէջ, ու շնորհալից կերպով լսել տալու «Ռենչաբերներու Կանչը»:

ՀԱՏՈՐԻ...

Մկրտչի Լ. 8

Ինք կը հաւատար, որ իոն կեանք մը ապրած էր, կարճ պատմութեան մը նման, ու հիմա փորձած էր իր իսկ բառերով ու սրտի բառերով մտերմ վերակենդանացնել գայն: Այս ձեւով կ'ուզէր հաւատալ հաւատքին: Կ'ուզէր իր այս «նոր»ով, իր հին գարուններուն վերադառնալ:

Տարիներով ապրած էր եւ կ'ապրէր հայ ըլլալու ու մնալու հաճելի, բայց դժուար իրականութիւնը, կեանքի մերթ մտայլ, մերթ պայծառ հրապարակներուն վրայ: Համբելով ու ապրելով իր օրերը, հանդիպած էր մարդոց թունաւոր ուրախութեան, երբեմն ալ թունաւոր ատելութեան:

Ճանչցած էր տառապանքը, ուրախութիւնն ու անգործութիւնը եւ յաճախ զինաթափուած էր կեանքի անակնկալներուն առջեւ: Անոր համար էր, որ մանկութեան աստղերը հեռուէն արցունքով կը ժպտային իրեն: Ու ինք յաճախ զինովցած էր այդ լացով ու խնդրով, մանաւանդ իր նախնիներուն նկարներով: Երբեմն կեղծ բառերուն արթած խանդավառութեամբ գոհացած էր, յաճախ անիծած էր անորոշը, բայց ներքուստ միշտ պարած էր իր երագանքին հետ:

Հանդիպած էր տիպարներու, որոնք դէմքերուն վրայ հայու հոգին կը ցոլար: Ու ապրած էր որպէս հայ, մնացած էր այնպէս, ինչպէս որ էր նախապէս, ինչպէս որ կար:

Փորձած էր վերակազմել եւ վերամփոփել դէպքերը, ապրելու համար հինը, զգալու համար անցեալը: Որովհետեւ ինք միշտ մեծ ցանկութիւնը ունեցած էր հինը վերոյիշելու, ապրելու:

Ահա իր հեքիաթային ծննդավայրին յատուկ իր երագած հատորը:

Իսկ հիմա, միայն աղուոր ժպիտ մը ունէր խոնաւ աչքերուն տակ: Մտածումները անհետացած էին անծանօթ մշուշի տակ: Ուղի ելաւ, ու ձեռքը բռնած հատորը ամուր մը կուրծքին սեղմած, դուրս վազեց: Հազիւ ինքնաշարժին հասած էր, երբ տպարանատերը փութալով զինք երագէն սթափեցուց ու յիշեցուց.

- Հապա մնացեալները...:

Ռաֆֆի Միլահեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Արթուր Աբրահամ. «Պիտի Աւարտեմ Մարզական Կեանքս»

Արհեստավարժ բռնցքամարտի աշխարհի բազմակի ախոյեան Արթուր Աբրահամը իր անձնական գործերուն համար Երեւան ժամանեց: Անուանի բռնցքամարտիկը ներկայ գտնուեցաւ Հայաստանի երիտասարդական բռնցքամարտի առաջնութեան եզրափակիչ մենամարտերուն: ՀԱՕԿ-ի լրատուականին հետ զրոյցի ընթացքին Աբրահամ ըսաւ. «Բաւական երկար ժամանակէ ի վեր բացակայ եմ ռինկերէն: Ես դադարի մէջ էի, որովհետեւ հանգստութեան պէտք ունէի: Շատ շուտով պիտի սկսիմ նախապատրաստուիլ յաջորդ մենամարտին, որ պիտի կայանաւ 28 Ապրիլին, բայց մրցակիցս տակաւին յայտնի չէ»: 38-ամեայ Աբրահամ արդէն կը մտածէ վերջ տալ իր մարզական արհեստավարժական կեանքին: «Ինծի կը թուի, թէ երկու-երեք մենամարտներ ետք, ես այլեւս պիտի աւարտեմ մարզական կեանքս որպէս խաղող, սակայն հեռու պիտի չմնամ մարզական աշխարհէն»:

2018-ի Համաշխարհային Ֆութպոլի Բաժակը Հայաստան Հասաւ

Պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով համաշխարհային ֆութպոլի մրցաշարքի ախոյեանութեան բաժակը Հայաստան հասաւ, Ֆրանսայի ֆութպոլի ազգային խումբին հետ 1998-ի Մոնտիալին աշխարհի ախոյեան հանդիսացած Զրիսթիան Զարամպէտի միջոցով: Զրիսթիան մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին ըսաւ. «Երբ արժանացանք այս բաժակին, Ֆրանսայի կազմին մէջ էին նաեւ երկու հայեր՝ Եւրիկա Ճորկայեւ եւ Ալեն Պոդոսեան: Շատ հպարտ եմ, որ այս բաժակը կը ներկայացնեմ անոնց հայրենիքին մէջ»: Աւելցնենք, որ մինչեւ Մայիս միջազգային այս բաժակը պիտի ցուցադրուի 91 քաղաքներու մէջ՝ կտրելով աւելի քան 126 հազար քմ.:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ծանօթացում Ռուսիա 2018-ի Մասնակից Հաւաքականներուն

«ԹԻԻ - 10»

Ֆրանսա

Ֆրանսայի ֆութպոլի պատմութեան կեանքը սկսաւ 1904-ին: 1919-ին Ֆրանսա մաս կազմեց FIFA-ին: Հաւաքականը իր պաշտօնական մրցումները կը կատարէ Փարիզի հանրապետական դաշտին վրայ, որ կը դիմաւորէ շուրջ 81.338 մարդ: Հաւաքականը 13 անգամ մասնակցութիւն բերած է համաշխարհային ֆութպոլի մրցաշարքին: Ան եղած է եւրոպական այն չորս հաւաքականներէն մէկը, որ 1930-ին մասնակցած է առաջին համաշխարհային մրցումներուն: 1998-ը տարին պատմական տարի մը եղաւ Ֆրանսայի համար: Խումբը կրցաւ արժանանալ համաշխարհային ախոյեանութեան, որուն մրցումները տեղի ունեցան իր դաշտերուն վրայ: 2006-ին հաւաքականը դարձեալ յաջողեցաւ ներկայանալ տպաւորիչ արդիւնքներով եւ գրաւեց երկրորդ դիրքը: Երկու անգամ մասնակցեցաւ ցամաքամասերու մրցումներուն, երկուքին ալ արժանանալով ախոյեանութեան՝ 2001-ին եւ 2003-ին: Եւրոպայի ախոյեանական մրցումներուն մասնակցեցաւ ութը անգամ, ախոյեանութեան ամպիոն բարձրանալով երկու անգամ՝ 1984-ին եւ 2000-ին: Իր երկար պատմութեան ընթացքին, Ֆրանսայի հաւաքականը ունեցաւ բարձրորակ խաղողներ, որոնցմէ կարելի է յիշել Փլաթինի, Չէն Էլտին Չետան, Թերի Հանրի Լորան Պլան, Տեօշամփի եւ Պարթեզ: Հաւաքականի պաշտօնական տարազը կապոյտ է, իսկ երկրորդ տարազը՝ ճերմակ: Ներկայիս հաւաքականի մարզիչի պաշտօնը վստահուած է Տիտի Տեօշամփին:

(Գ. տարի, թիւ 49)

ՂԱՄԱՍԿՈՍ

ՔԼԻԻՊ-ՍՓՈՐԹԻ ՅԱՂԹԵՑ ՖԻԹԻԱՆԻ.
55-45, ԻՍԿ ՀՄԸՄ-Ի ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ
ՖԻԹԻԱՆԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ. 23-16

Կիրակի, 23 Յուլիսէն 1960-ի գիշեր, Ֆիթիանի մարզադաշտը նեղ կու գար ներկայ բազմութեան, որ եկած էր քաջալերելու Դամասկոսի ուժեղագոյն ու ամենէն ժողովրդական խումբը՝ Ֆիթիանը, որ երկար տարիներ ախոյեանութեան իր տիտղոսին հետ մէկտեղ յաճախ փայլուն յաղթանակներ տարած է օտար խումբերու դէմ, բարձր պահելով իր ու Դամասկոսի պատիւը, սակայն այդպէս չեղաւ այս անգամ: Ֆիթիան խաղի ամբողջ տեւողութեան ցոյց տուաւ անկազմակերպ ու անկմաստ խաղ մը Լիբանանի մեծագոյն խումբերէն Զլիւպ-Սփորթիի դէմ ու իր տասը կէտերու տարբերութեամբ տարած պարտութեան հետ մէկտեղ, եղաւ շատ անբախտ՝ երբ յաճախ ճշգրտօրէն նետուած գնդակներ վրիպեցան իրենց նպատակէն՝ մանաւանդ Բ. կիսախաղի ընթացքին:

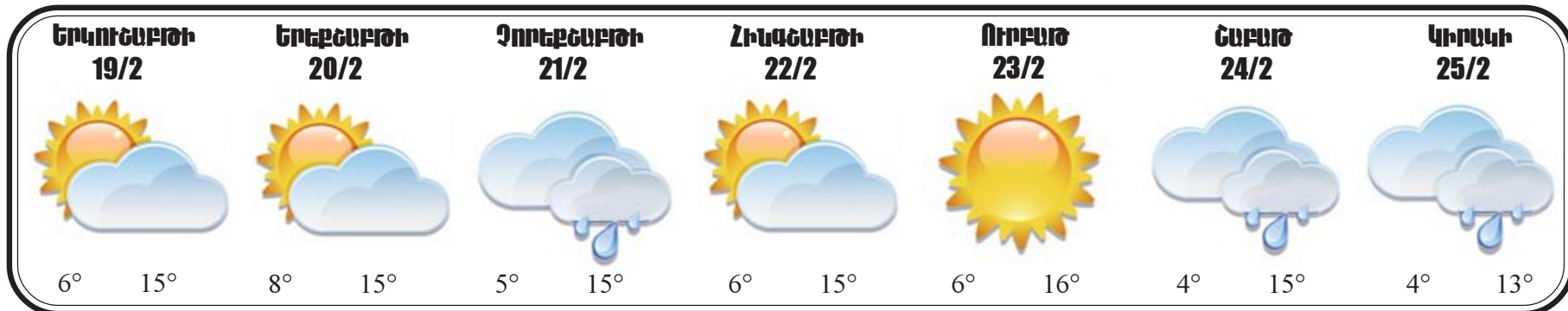
Չիտտ Ղանտուր Լիբանանի լաւագոյններէն է իր Ֆեյթերով եւ շատ սքանչելի տորիպիկներով. ան սքանչացուց ներկաները առանձինը նշանակելով 32 կէտ, իսկ Ֆիթիան փրկեց ինքզինք Բ. կիսախաղին՝ օգտուելով պէրիօքիներուն անբախտութենէն: Մրցումը վերջ գտաւ 55-45 արդիւնքով՝ ի նպաստ Պէրիօքի:

Վերոյիշեալ մրցումէն առաջ Ֆիթիանի աղջկանց տղակազմ խումբը (որ դպրոցական փորձառու խաղցողները կը բաղկանայ) մրցեցաւ ՀՄԸՄ-ի աղջիկներուն դէմ, 10x10 տեւողութեամբ այս մրցումը եղաւ ծայրէ ծայր հետաքրքրական ու վերջացաւ ՀՄԸՄ-ի աղջիկներուն յաղթանակով՝ 23-16 արդիւնքով: ՀՄԸՄ-ի աղջկանց խումբէն 3 լաւագոյն խաղցողներ՝ Հայարփի, Երջանիկ եւ Մարկէ անբացատրելի պատճառներով չկրցան մաս կազմել խումբին, սակայն հակառակ այս շատ կարեւոր ուժերու բացակայութեան ՀՄԸՄ-ի տղերք խաղցողները, խմբապետուի Եւգինի դէկավարութեամբ, ցոյց տուին փայլուն խաղ մը ու գնահատուեցան բոլորին կողմէ անխտիր, մանաւանդ մարզական թղթակիցներ Ատնան Պուզոյի «Ուահտէ»-ն եւ Թոֆիք Մալասի «Ըսպուղ Էլ Ռիատի»-ն, որոնք մեծ ապագայ գուշակեցին ՀՄԸՄ-ի տղերք աղջիկներուն: Ձերմապէս շնորհաւորելի խաղարկութենէն ետք, ՀՄԸՄ-ի աղջիկներուն կը մաղթենք աւելի ու աւելի փայլուն յաղթանակներ ու յաջորդող մրցումներուն՝ աւելի ինքնավստահութիւն:

Մ. Օհանեան

ՀԵԾԵԼԱՐՇԱՒ
ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՐԶԱՆԻ ԱԽՈՅԵԱՆԱԿԱՆ
ՄՐՅՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱԼԵՊԻ ՄԷՋ

Սուրիոյ Հեծելաքաշի ֆետերասիոնը որոշեց այս տարուան Սուրիոյ շրջանի ախոյեանական մրցումները իրականացնել Հալէպի մէջ՝ երկու փուլերով (260 քմ.): Մրցումները պիտի սկսին 12 Նոյեմբեր 1960-ին: Այս արշաւաններուն Դամասկոսը պիտի ներկայացնեն Սալահ Ռաաի, Իպրահիմ Ապու Համիտա, Ռամատան Շորպաճի, Չարեհ Էքմէքճեան (ՀՄԸՄ) եւ Ասաատ Զասիս: Սուրիոյ ախոյեանութեան առաջին հինգ մարզիկները Սուրիան պիտի ներկայացնեն Եգիպտոսի միջազգային շրջավազքին, որ տեղի պիտի ունենայ 27 Յունուար 1961-էն սկսեալ: 12 փուլերով (1641 քմ.):

Վարդանանքի, Բարեկենդանի եւ Տեառնընդառաջի Տօնապատումներն Բերիոյ Հայոց Թեմէն Ներս

ՀԱԼԷՊ

Հովանաւորութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տէր Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեանի, Երեքշաբթի, 13 Փետրուար 2018-ի յետմիջօրէի ժամը 4:00-ին, Հալէպի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ տեղի

ունեցաւ Տեառնընդառաջի նախատօնակ, մասնակցութեամբ քահանայ հայրերուն եւ հաւատացեալներու հոծ բազմութեան, որոնք եկած էին իրենց մատուցելուն հետ, Զրիստոսի լոյսով ողորդուելու եւ լուսաւորելու իրենց տունն ու ընտանիքը:

Սրբազան հայրը իր պատգամին մէջ ըսաւ. «Այսօր բոլորս, ամէն ժամանակէ աւելի, պէտք ունինք լոյս-Զրիստոսի ներկայութեան, որպէսզի իրեն մօտենանք, իր կամքը կատարենք, իրմով ջերմանանք, իրմով լուսաւորուինք, եւ իրմով կարենանք հեռացնել ամէն տեսակի աղտոտութիւն: Այսօր բոլորս պէտք ունինք մեր հաւատքի զօրագլուխին, որպէսզի իրմով զօրանանք եւ շարունակենք հայ քրիստոնեայի առաքելութիւնը»:

* * *

Երեքշաբթի, 13 Փետրուար 2018-ին, Տեառնընդառաջի նախատօնակին առիթով, Հալէպի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ եւս տեղի ունեցաւ երեկոյեան ժամերգութիւն, ապա Անդաստանի եւ Տեառնընդառաջի նախատօնակի յատուկ շարականներու երգեցողութիւն:

Արարողութեան ներկայ էին բազմաթիւ հաւատացեալներ: Շարականներու երգեցողութիւնը կատարեց եկեղեցւոյ դպրաց դասը:

Արարողութեան աւարտին, դպիրներն ու քահանայ հայրերը խորանէն ճրագ մը ամնելով թափօր կազմած ուղղուեցան եկեղեցւոյ շրջափակ:

Ժողովուրդը աւանդական խարոյկին շուրջ լայն շրջանակ կազմած վերապրեցուց մեր աւանդութիւնները, ու հրավառութեան հետ, Նոր Գիւղը եզակի ուրախութիւն ապրեցաւ:

* * *

Երեքշաբթի, 13 Փետրուարին, Հալէպի Ազգ. Միացեալ վարժարանի աշակերտները հանդիսաւոր արարողութեամբ յիշատակեցին Վարդանանքը, Բարեկենդանը եւ Տեառնընդառաջը: Անոնք նախ վարժարանի սրահին մէջ իրենց ծնողներու ներկայութեան հանդէս եկան երգերով եւ արտասանութիւններով: Սրահի մուտքին ցուցադրուած էին յիշեալ առիթները խորհրդանշող աշակերտներուն գծած նկարները:

Գեղարուեստական յայտագիրի սկիզբը խօսք առաւ վարժարանի տնօրէնուհի տիկ. Չեփիւռ Է. Բէիսեան, իսկ աւարտին, Տէր Չարեհ Զահանայ Շաքարեան:

Ապա աշակերտներն ու իրենց ծնողները, տնօրէնութեան, վարժարանի հոգաբարձութեան ու քահանայ հօր հետ ուղղուեցան վարժարանի շրջափակը, ուր բոցավառեցին Տեառնընդառաջի աւանդական խարոյկը:

ԼԱՅԱՔԻՎ

Երեքշաբթի, 13 Փետրուար 2018-ին, Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Տեառնընդառաջի նախատօնակ եւ մոմավառու-

թիւն, որմէ ետք եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, աւանդական խարոյկին շուրջ Համագայինի «Վահան Նաւասարդեան» Մասնաճիւղի «Գեղարդ» պարախումբը հայկական ազգային տոհմիկ պարերով, տօնական բարձր տրամադրութիւն եւ խանդավառութիւն ստեղծեց:

ԳԱՄԻՇԼԻ

Կիրակի, 11 Փետրուար 2018-ի առաւօտ, Գամիշլիի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ Ս. եւ Անմահ Պատարագ մատուցուեցաւ Բուն Բարեկենդանին առիթով, որմէ ետք հովանաւորութեամբ Ճեգիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Ռուբէն Արք. Նալպանտեանի, ներկայութեամբ թաղականութեան

եւ կիրակնօրեայ դպրոցի ուսուցչական կազմին, կիրակնօրեայ դպրոցի աշակերտները մեծ խանդավառութեամբ տօնեցին Բուն Բարեկենդանի տօնը ազգային միջնակարգ վարժարանի սրահին ներս:

Երեքշաբթի, 13 Փետրուարի երեկոյեան ժամը 3:30-ին, Գամիշլիի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ Ս. եւ Անմահ Պատարագ մատուցուեցաւ Տեառնընդառաջի տօնին առիթով: Յաւուր պատշաճի քարոզեց Ճեգիրէի Հայոց Առաջնորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Ռուբէն Արք. Նալպանտեան:

Պատարագէն ետք, եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ տեղի ունեցաւ աւանդական խարոյկի բոցավառումը՝ իսկ ժողովուրդը շարականներու երգեցողութեամբ շրջեցաւ խարոյկին շուրջ:

